

مواضع نهضت در

قطعه‌نامه

کنگره پنجم

اسفند - ۱۳۶۱

قطعه‌نامه

کنگره چهارم

آبان - ۱۳۶۰

قطعه‌نامه

کنگره سوم

نیر - ۱۳۵۹

درستنامه

خواننده عزیز:

با پوزش، خواهشمند است جملات جا افتاده و غلط‌ها را بشرح زیر اصلاح
بفرمائید:

صفحه	سطر	غلط	درست
۹	۴	الارض	الارض
۱۱	اول	سه سطر جا افتاده	
توسعه یافته زمان، بمنظور انجام وظائف سنگین و مسئولیتهای خطیری که برای خود قائل است، فعالیت جدید خود را با تجدیدنظر در مرامنامه و اصول برنامه‌های خود آغاز می نماید.			
۱۱	۵	شهدا	شهداء
۱۱	۵	الرسول	الرسول
۱۲	۴	ن	آن
۱۲	۱۰	؛	با
۱۵	۲	کنگره	(کنگره
۱۷	۱۷	جذر	جزر
۲۱	۳	کشور	کشور تشکیل میشود
۳۸	۲۲	العالمین	للعالمین
۳۹	۱	ست	ملت
۳۹	۱۷	ذانک	دائک
۴۰	۵	الغاوین	الغاوین
۴۲	۱	للتقوی	للتقوی
۴۷	۲	زند	زهد
۴۷	۴	ماتی	اقداماتی
۴۸	۵	تضلع	تصلح
۵۴	۲	می نماید	می نمایند
۵۶	۱۶	مختلف	متخلف
۶۷	۱	یر	میسر
۶۷	۱۰	مصحلت	مصلحت
۷۰	۲۰	دینی تا	دینی
۷۲	بالای صفحه	نشریات ذیل را میتوانید از دفتر نهضت آزادی ایران تهیه کنید.	

مواضع نهضت در:

کنگره های
سوم - چهارم و پنجم

مجموعه کنگره های سوم، چهارم و پنجم
تألیف: دکتر سید علی حسینی
مطبع: انتشارات فرهنگ
تهران، ۱۳۶۱

موضوع نهضت در کنگره‌های سوم - چهارم - پنجم

نهاد نهضت

مجله نهضت

موضوع نهضت در کنگره‌های سوم - چهارم - پنجم

ناشر: نهضت آزادی ایران

تیراژ: ۵۰۰۰ جلد

چاپ اول - بهار ۱۳۶۲

فهرست مطالب

مقدمه	۵
مرامنامه و اصول برنامه و خط مشی (مصوب کنگره سوم - تیرماه ۱۳۵۹)	۷
فصل اول - مقدمه	۹
فصل دوم - اصول مرامنامه	۱۱
فصل سوم - اصول برنامه و خط مشی	۱۱
الف - حفظ و تداوم انقلاب اسلامی و جلوگیری از انحراف و انهدام آن	۱۱
ب - استقرار جمهوری اسلامی	۱۲
ج - رسالت در گسترش جهانی انقلاب اسلامی	۱۳
قطعهنامه چهارمین کنگره نهضت (کنگره شهید چمران - آبان ۱۳۶۰)	۱۵
مقدمه	۱۷
اول - اعتقاد به انقلاب اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری و قانون اساسی ...	۲۱
دوم - امام و رهبری انقلاب	۲۱
سوم - سیاست حاکم	۲۲
چهارم - جنگ و رزمندگان و شهداء	۲۳
پنجم - مسائل اقتصادی	۲۴
ششم - توطئه های ضد انقلاب در خارج کشور	۲۵
هفتم - کردستان	۲۵
هشتم - سیاست خارجی	۲۶
۱ - اصول و مبانی	۲۶

۲۹	۲- مسئله نیروهای خارجی در خلیج فارس .....
۳۰	۳- مسئله افغانستان .....
۳۰	۴- مسئله قدس و فلسطین .....
۳۱	۵- مسئله لبنان و شیعیان .....
۳۲	۶- مبارزات حق طلبانه مسلمانان و سایر ملت‌های تحت ستم .....
۳۲	نهم- گروه‌ها و دستجات سیاسی .....
۳۵	قطعه‌نامه کنگره پنجم نهضت- اسفند ۱۳۶۱ .....
۳۷	مقدمه .....

الف) مواضع

۳۸	۱- در قبال ملت و انقلاب اسلامی ایران .....
۴۰	۲- در قبال نظام جمهوری اسلامی .....
۴۲	۳- در قبال شوری و بیعت .....
۴۳	۴- در قبال ولایت فقیه .....
۴۴	۵- در قبال آزادی .....
۴۶	۶- در قبال روحانیت .....
۴۸	۷- در قبال مدیریت جامعه و نظم امر .....
۴۹	۸- در قبال جنگ .....
۵۰	۹- در قبال سیاست داخلی .....
۵۸	۱۰- در قبال تروریسم و انفجارات .....
۵۸	۱۱- در قبال آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها .....
۶۰	۱۲- در قبال اقتصاد ملی .....
۶۷	۱۳- در قبال سیاست خارجی .....

ب) خط مشی

۷۰	۱- ادامه رسالت تاریخی .....
۷۰	۲- وفاداری بنظام جمهوری اسلامی .....
۷۱	۳- رابطه با دولت و نهادها .....
۷۱	۴- آینده‌نگری و آینده‌سازی .....

بسمه تعالی

خواننده عزیز،

پنجمین کنگره نهضت آزادی ایران در اسفند ماه سال ۱۳۶۱
براساس اساسنامه نهضت با توجه به شرایط سیاسی موجود بطور محدود تشکیل
گردید.

در این کنگره ضمن تأیید قطعنامه‌های کنگره‌های تیرماه ۱۳۵۹ و
آبان‌ماه ۱۳۶۰ (کنگروه شهید چمران) مواضع و خط مشی تکمیلی و
خواسته‌های کنگره طی قطعنامه‌ای اعلام شده است که اینک مجموعه آنها در
اختیار شما قرار میگیرد.

امیدوار است این مواضع مورد رضای خدا و توجه ملت قهرمان ایران و
مسئولان مملکتی قرار گیرد. قبلاً از دریافت نظرات اصلاحی و پیشنهادات
ارشادی شما سپاسگزاری نموده و امیدواریم در سال جدید بهتر بتوانیم بوظیفه
خطیر امر بمعروف و نهی از منکر خود عمل کنیم.

روابط عمومی

نهضت آزادی ایران

فروردین ۱۳۶۲

مراومه و اصول برنامه و خط مشی

(مصوب كنگره سوم - تیرماه ۱۳۵۹)

مراومه و اصول برنامه و خط مشی نهضت آزادی ایران

بسمه تعالی

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ.

فصل اول - مقدمه

حمد بی پایان بدرگاه قادر رحمن که ملت عزیز ایران را یاری داد تا پس از هفتاد سال مبارزه ملی و اسلامی با مشارکت نسلهای متوالی و طبقات مختلف و شخصیت‌های بزرگ چون دکتر محمد مصدق در یک انقلاب تاریخی عظیم، کهن‌ترین استبداد متکی به نیرومندترین قدرتهای استیلاگر خارجی برهبری سرسختانه مرد توکل و ایمان حضرت آیت الله العظمی روح الله الموسوی الخمینی پیروز گردد. اگر هدف اصلی ملت ایران و برنامه رهبران آزادیخواه و روحانی آن در انقلاب مشروطیت ۱۲۸۵ رسیدن به عدالتخانه و استقلال و پابند ساختن پادشاهان قاجار و دولتیان در چارچوب قانون بود و اگر در نهضت ملی ۱۳۲۹ برهبری دکتر محمد مصدق آزاد کردن کشور از اسارت شرکت نفت و حاکمیت استعماری انگلستان در خط اول قرار داشت در انقلاب بزرگ اخیر که در سال ۱۳۴۲ به همت امام خمینی آغاز گردید، هدف اساسی سرنگونی خاندان پهلوی و استبداد داخلی و پایان دادن به استیلا خارجی بمنظور اعاده استقلال و آزادی کشور و حاکمیت قوانین اسلام بود. انقلاب با اتخاذ عنوان اسلامی و اعلام شعار «نه شرقی، نه غربی، جمهوری

اسلامی» پس از نیل سریع به عظیمترین پیروزی متوقف نمانده با الهام متقابل امام و امت بهمان تندی و تیزی تحولات عمیق یافت. از حالت ضد استبدادی نخستین حالت ضد امریکایی و ضد امپریالیستی شدید پیدا کرد، سپس بنا به وظیفه اخوت اسلامی پا از مرزهای کشور فراتر نهاد، و در حالیکه قانع به اخراج شاه و ایادی او از کشور نبود، به اجرای برنامه های داخلی ضد استبدادی و ضد سرمایه داری پرداخت و بزودی رسالت دفاع از مستضعفان جهان مزید بر وظایف شده، دامنه اش تا آنجا وسعت یافت که با تحمل محرومیت ها و لطمات مربوطه پرچمداری بی امان علیه امپریالیسم شرقی و غربی گردید. چنین انقلاب وسیع بی نظیر، با داعیه اسلامی و جهانی و دادخواهی، قیام داد گستر غایب منتظر مورد اعتقاد و اشتیاق شیعه را بیاد می آورد.

انقلاب اسلامی ایران بار امانتی را بدوش نسل حاضر گذارده است که آسمان و زمین از قبول آن خودداری میکردند و اگر خدای ناکرده شانه خالی کنیم، یا راههای غیر حق و عدالت و رحمت را آنطور که قرآن و سنت ترسیم کرده اند در پیش بگیریم و موجبات شکست جمهوری اسلامی فراهم گردد، داغ باطله «اِنَّهُ كُنَّ ظَلُومًا جَهْلًا» را بر پیشانی امت خواهیم زد، و مسئول و مقصد در پیشگاه تاریخ و دادگاه الهی خواهیم شد.

نهضت آزادی ایران سپاس خدا را بجا می آورد که از بعد کودتای ننگین ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ در تعقیب دوران نهضت مقاومت ملی با حضور فعالانه در صحنه مبارزات ملت، توانسته است سهم ناقابلی بحول و قوه الهی در تداوم مبارزه و تدارک انقلاب اداء نماید و سپس در تشکیل دولت موقت و انتقال کشور از نظام استبدادی به جمهوری اسلامی عهده دار وظائف اصلی باشد.

اینک که یکسال و نیم است انقلاب اسلامی شکوهمند ما وارد مرحله سازندگی گردیده و راه طولانی بس دشوار در مواجهه با نارسائیهها و نابسامانیهای داخلی و مقابله با دشمنان خارجی در پیش دارد، وظایف و مسئولیتها، متناسب با شرایط و نیازها سنگین تر و عظیم تر می باشند.

نهضت آزادی ایران، بعنوان بخشی از اقیانوس بیکران ملت، که در رشد و پیروزی این انقلاب عظیم اسلامی سهمی داشته است، در این دوران حساس و در شرایط تغییر و

واضح است که بمصداق ایه شریفه: «وَكُلٌّ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا». و براساس دستاوردها و تأثیرات انقلاب شکوهمند اسلامی ایران در ابعاد جهانی اش. وظیفه وسیع تری در قبال مردم جهان برعهده ملت ایران و نهضت آزادی قرار گرفته است.

محرک نهضت آزادی ایران، مانند گذشته، ادای فریضه دینی بر مبنای معتقدات اسلامی بمنظور جلب رضای حق و ایفای وظائف اجتماعی و خدمت به ملت عزیز ایران و همه مستضعفان جهان میباشد.

فصل دوم- اصول مرامنامه

مرامنامه نهضت آزادی بر اصول سه گانه ذیل قرار دارد:

- ۱- اصول عالییه اسلام- یگانه دین خدائی از آدم تا خاتم در مفهوم وسیع کلمه و شمول زمانی و جهانی آن، اصول و احکامی که با خلوص و رساترین وجه در مکتب تشیع از بیان و سنت رسول خدا(ص) و اهل بیت رسالت نقل گردیده و در انتظار و تدارک پیروزی آخرالزمان و حکومت جهانی واحد میباشد.
- ۲- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، که در فروردین یازدهم و دوازدهم آذرماه ۱۳۵۸ بتصویب نهائی اکثریت مردم ایران رسید و یگانه سند با اعتبار و پایه استوار وحدت و حکومت میباشد.
- ۳- اعتقاد به وحدت جهانی مسلمانان - تلاش و جهاد مستمر در راه تحقق

امت واحد شدن مسلمانان جهان و رهائی مستضعفان جهان.

فصل سوم- اصول برنامه و خط مشی

الف- حفظ و تداوم انقلاب اسلامی و جلوگیری از انحراف و انهدام آن:

- ۱- تفهیم و تبلیغ جهان بینی توحیدی و ایدئولوژی اسلامی.
- ۲- قبول رهبری امام امت و مبارزه با هر عملی که موجبات تضعیف رهبری را فراهم سازد.

۳- همکاری با روحانیت آگاه و متعهد و اصیلی که بدور از انحصارطلبی و گروه‌گرایی در حفظ وحدت حرکت می‌مانند.

۴- شناخت و معرفی ضدانقلاب و مبارزه با اشکال گوناگون داخلی و خارجی

ن.

۵- تشویق مردم به حضور فعال در صحنه و مبارزه با هر عملی که موجبات

ی تفاوتی مردم را فراهم سازد.

۶- انقلاب فرهنگی (تزکیه)، و زدودن آثار استبداد، استعمار و استثمار

(شناسائی - عناصر فرهنگ شرک آلود نظام پیشین و مبارزه با آنها).

۷- تبیین و برقرار ساختن نظام اقتصاد اسلامی و پاکسازی روابط اقتصادی و

صنعتی کشور از ارزشهای ضداسلامی و یا غیراسلامی نظام پیشین.

۸- تلاش در جهت تقویت وحدت تمامی اقشار امت مسلمان و مبارزه بـ

هرگونه عملی که موجبات تفرق و تشتت یا تسلط گروهی را فراهم سازد.

ب- استقرار جمهوری اسلامی

۱- پاسداری از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

۲- کوشش برای رفع نواقص و تکمیل قانون اساسی از طریق تنظیم و تصویب

متمم آن.

۳- تلاش در جهت تثبیت نهادهای منبعث از قانون اساسی.

۴- پشتیبانی از مسئولین نهادهای جمهوری اسلامی (قوای سه‌گانه: مجریه.

مقننه و قضائیه) تا زمانی که در محدوده صلاحیت و اختیارات قانونی خود و در جهت

حفظ و تداوم انقلاب اسلامی عمل میکنند.

۵- کوشش در جهت تقویت خودجوشی و خودکفایی هر چه بیشتر جامعه د

زمینه‌های اقتصادی، فنی و علمی و قطع وابستگی‌های اسارت‌بار به دول خارجی

پایه‌ریزی روابط آزاد و مستقلی که حافظ منافع ملت ما بوده و بالا برنده امکانات

سرمایه‌های کشور گردد.

۶- اجرای دقیق و جامع اصول مندرج در قانون اساسی بمنظور ایجاد جامعه

مقبول اسلامی

ج- رسالت درگسترش جهانی انقلاب اسلامی.

۱- ارائه نظری و عملی حقانیت جهان بینی توحیدی بعنوان تنها راه نجات

بشریت.

۲- انتقال تجارب و دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران به مستضعفان جهان.

۳- همکاری و کمک مادی و معنوی به نهضت های اسلامی و انقلابی جهان.

۴- مبارزه اصولی و پیگیر با نظامهای طاغوتی جهان (استعمارگران غربی و

شرقی).

نهضت آزادی ایران

تیر ۱۳۵۹

قطعه‌نامه چهارمین کنگره نهضت

کنگره شهید چمران - آبان ۱۳۶۰

بسمه تعالی

چهارمین کنگره نهضت آزادی ایران که تشکیل آن براساس اساسنامه نهضت ضروری بود با توجه به شرایط سیاسی حاضر بطور محدود تشکیل گردید. در این کنگره مواضع نهضت بطور اختصار و محدود طی قطعنامه ای اعلام شده است که در این دفتر برای اطلاع عموم بچاپ رسیده است. از دریافت نظرات اصلاحی و پیشنهادی قبلاً سپاسگزاری مینماید.

روابط عمومی

نهضت آزادی ایران

۶۰/۹/۱

بسم الله الرحمن الرحيم

قطعنامه چهارمین کنگره نهضت آزادی ایران
(کنگره سردار شهید اسلام دکتر مصطفی چمران)
آبانماه ۱۳۶۰

مقدمه

۱- حرکت نوین اسلامی در جریان مبارزات ملت ایران که از شهریور ۱۳۲۰ آغاز شده بود بعد از عبور از گذرگاههای مختلف و پشت سر گذاشتن جذر و مدها و پیروزی ها و شکست ها، بالاخره در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ به بزرگترین پیروزی در تاریخ ملت ما دست یافت. انقلاب اسلامی با سرنگونی رژیم شاه و پایان دادن نظام دوهزار و پانصد ساله شاهنشاهی و استیلای خارجی صفحه جدیدی در تاریخ ملت ایران باز کرد.

انقلاب اسلامی ایران بحق جمع بندی و نتیجه گیری مبارزات پیگیر

و مستمر ضد استبدادی و ضد استعماری ملت ایران در قرن معاصر است که با جنبش پیروزمند تنباکو آغاز گردید و بدنبال خودانقلاب مشروطه و قیام مسلحانه میرزا کوچک خان جنگلی و شیخ محمد خیابانی را پشت سر گذاشت و پس از یک دوره ۲۰ ساله از خفقان و سرکوب در شهریور ۱۳۲۰ وارد دوران جدیدی شد.

دورانی که با بروز و ظهور جریانهای جدید در حرکت اسلامی و ملی و با آگاهی تازه ای در مردم ما همراه بوده است و با اوج گیری مبارزات ضد استعماری ملی شدن نفت، بساط استعمار انگلیس درهم ریخته میشود و برای اولین بار حکومت ملی دکتر محمد مصدق روی کار میآید که با کودتای ننگین ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ وارد دوران تازه ای میگردد. دورانی از مقاومت و تلاش. در این دوران علیرغم اختناق و سرکوب شدید، نهضت مقاومت ملی پرچم مبارزه و مقاومت را برافراشته نگهداشت تا در سال ۱۳۳۹ حرکت ضد استبدادی و ضد استعماری ملت شتاب تازه ای گرفت و با ورود روحانیون در مبارزه و باقیام ۱۲ محرم/۱۵ خرداد ۴۲ برهبری امام خمینی وارد مرحله جدیدی از مبارزات سیاسی - ایدئولوژیک و جهاد مسلحانه شد و بالاخره در میان طوفان کوبنده شمشیر مجاهدین و خون شهیدان و در اوج خشم توفنده ملت طومار حاکمیت طاغوتیان زمان و اربابان خارجی آنانرا درهم کوبید و در لجنزار تاریخ مدفون ساخت.

مبارزات صدساله اخیر ملت ایران بر دو محور ضد استبدادی و ضد استعماری دور میزده است. در محور ضد استبدادی بانفی استبداد و تلاش در راه سرنگونی آن خواستار استقرار و تأمین آزادیهای اساسی فردی و اجتماعی بوده است.

برای ملتی که سالیان دراز طعم تلخ استبداد را چشیده است و در طی دوران سلطنت منحوس پهلوی برای مدت ۵۸ سال فشار سرنیزه و شکنجه و زندان را با گوشت و پوست و استخوان خود نه تنها حس، بلکه لمس کرده است، آزادیهای فردی و اجتماعی مشروع یک خواست و نیاز و شعار ذهنی نیست

بلکه امری است حیاتی و لازمه تداوم انقلاب. .
در محور مبارزه ضد استعماری، ملت ما خواستار نفی و طرد هرگونه
سلطه اجانب، از شرق و غرب و همه‌ی ابرقدرتها می‌باشد. عنصر ضد اجنبی
در فرهنگ ما بسیار ریشه دار و عمیق است.

استعمار و استیلای جدید بدون تکیه بر استبداد داخلی و استبداد داخلی
در قرن اخیر بدون تکیه بر استیلای خارجی قادر به ادامه سلطه خود نبوده‌اند.

شعار نه شرقی نه غربی، یکی از مترقی‌ترین، انقلابی‌ترین تجلی
فرهنگ عمیق اسلامی و ملی و ویژه‌گی جامعه ایرانی و انعکاس تجارب تلخ
قرون متمادی استیلای خارجی بر میهن اسلامی ما می‌باشد. این شعار که نفی
سلطه تمامی ابرقدرتها و انواع وابستگی‌هاست بیانگر یک فلسفه سیاسی عمیق
و عملی در جهان کنونی می‌باشد و تنها راه بسوی یک جامعه مستقل است.

انقلاب اسلامی تنها یک حرکت تخریبی نباید باشد بلکه ماهیتاً
حرکتی سازنده و مولد است. مبارزه با استبداد و استعمار و هدف‌های سلبی دیگر
و برداشتن سدها و موانع مرحله‌ای از حرکت بسوی جامعه‌ی مقبول اسلامی
می‌باشد.

و ویژه‌گی‌های ایجابی و سازنده جامعه مقبول اسلامی مورد نظر ملت
در دو محور اساسی باد و شعار همه گیر یعنی: «آزادی-استقلال-حکومت
اسلامی» و «نه شرقی-نه غربی، جمهوری اسلامی» منعکس می‌باشد.

اما آزادی و استقلال و تحقق شعار نه شرقی و نه غربی مورد نظر انقلاب
مردمی ما جز در چهار چوب حاکمیت جهان بینی توحیدی و اندیشه اسلامی که
در «جمهوری اسلامی» منعکس گردیده است تأمین نمی‌شود.

۲- پیروزی مرحله‌ای انقلاب اسلامی در بهمن ۵۷ در مرحله اول،
سلطه سیاسی استبداد و استیلای خارجی را از بین برد. اما نابودی استبداد
و سرنگونی سلطنت پهلوی و قطع استیلای اجانب را نمی‌توان تحقق تمامی
اهداف انقلاب تصور کرد. ولذا بدنبال آن پیروزی بزرگ، قدم بعدی برای
تحقق شعارهای انقلاب از طریق تدوین و تصویب قانون اساسی که تجسم

و تعریف عینی و واقعی ایدئولوژی انقلاب بود برداشته شد و براساس آن نهادهای سیاسی جدید بوجود آمدند و امید میرفت که با استقرار نظم سیاسی جدید، انقلاب در تداوم خود، به خواستها و نیازها و آرزوها و اهداف مورد نظر و ضروری برسد.

اما متأسفانه چنین نشد. که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها.

بعد از گذشت نزدیک به سه سال از پیروزی مرحله ای انقلاب، جمهوری اسلامی با مشکلات و بحرانهای نگران کننده متنوع و پیچیده ای دست به گریبان است:

تعدد مراکز قدرت، تشویق و توسعه خودمحوری ها، خشونت و قهر، اعتصابات و کارشکنی ها، جنگ فرسایشی سیاسی-روانی، آشوب و ناامنی ها، توطئه سفر شاه با آمریکا و پی آمدهای آن، محاصره اقتصادی، حمله نظامی آمریکا به طیس، جنگ تجاوزگرانه عراق علیه ایران، و بلواهای سیاسی دیگر و تروریسم، فقدان برنامه های اساسی، اجرای سیاست حذف و تصفیه نیروهای مؤمن با انقلاب و وفادار به جمهوری اسلامی، همه و همه مشکلاتی هستند که انقلاب اسلامی، از بدو پیروزی تا کنون با آن دست به گریبان بوده است.

این مشکلات و بحرانها، در ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، قسمتی ناشی از عملکردهای نیروهای خودی در درون انقلاب است و بخشی به کارشکنی ها و توطئه های دشمنان انقلاب اسلامی ایران از راست و چپ مربوط می باشد.

نهضت آزادی ایران با احساس نگرانی شدید از ادامه بحرانهای کنونی، تلاش برای حل و یا تخفیف بحرانها را وظیفه مبرم خود در این شرایط میداند و معتقد است که برای حل مشکلات کنونی، نیاز به بار کردن و تخفیف آنها میبایستی قدم اول را با حل بحران سیاسی آغاز کرد.

باتوجه به اوضاع کنونی و ضرورت تعیین واعلام مواضع نهضت درباره مسائل مختلف چهارمین کنگره نهضت آزادی ایران، که بنام سردار شهید اسلام «دکتر مصطفی چمران» از بنیانگزاران نهضت آزادی در خارج از کشور، قطعنامه زیر را بتصویب میرساند:

اول: اعتقاد به انقلاب اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری و قانون اساسی

نهضت آزادی ایران براساس اعتقاد به جهان بینی توحیدی و اندیشه اسلامی به انقلاب اسلامی ایران عشق می ورزد و بعنوان بخشی از اقیانوس بیکران ملت خود را در رشد و پیروزی این انقلاب عظیم سهیم میداند و حفظ و تداوم انقلاب و جلوگیری از انحراف و انهدام آنرا از وظایف اصلی می شمارد و معتقد است که:

۱- قانون اساسی جمهوری اسلامی خونبهای شهیدان انقلاب و سند معتبر و پایه استوار وحدت ملت و قوام نظام جمهوری میباشد و برای رفع نواقص و ابهامات و تکمیل آن از طریق تنظیم و تصویب متمم قانون اساسی باید تلاش نمود.

۲- قانون اساسی حدود و ثغور اختیارات هریک از قوا و نهادها را معین کرده است. هم مقام ولایت فقیه و هم حقوق اساسی ملت و آزادیهای سیاسی در رابطه با اجتماعات و مطبوعات و نظائر آن و هم اصول و ضوابط حاکم بر روابط اقتصادی و هم اختیارات قوای سه گانه مشخص شده است.

۳- اجرای دقیق و جامع اصول مندرج در قانون اساسی در جهت حرکت بسوی جامعه اسلامی ضروری و اجتناب ناپذیر است. قبول و اجرای برخی از اصول و نفی و انکار برخی اصول دیگر و تخلفی از آنها از جانب هر کس و هر مقامی و یا گروهی محکوم و مطرود می باشد.

دوم- امام و رهبری انقلاب

یکی از مهمترین و اساسی ترین ارکان انقلاب اسلامی، خصوصاً در تشیع، مسئله رهبری و ویژگی های آن میباشد.

درانقلاب اسلامی ایران رهبری قاطعانه و پی گیر امام خمینی از عوامل اصلی بسیج مردم وشکست استبداد و پیروزی انقلاب بوده است. نهضت آزادی ایران ضمن قبول رهبری ونقش امام خمینی درانقلاب ودر بنیانگذاری جمهوری اسلامی معتقد است که امام می توانند باسخنان ورهنمودهای خود موثرترین اقدام را درحل بحران سیاسی کنونی وحفظ وتداوم انقلاب بعمل آورند.

نهضت آزادی ایران ضمن احترام به مقام رهبری براساس توصیه های امیرالمومنین علی (ع) در باره حقوق والی بر مردم (نهج البلاغه خطبه ۲۱۴) خود را موظف وشرعاً مسئول میدانند هرآنچه را که درصلاح اسلام، ملت وانقلاب بدانند، بطرق مقتضی توصیه بحق نموده وتذکر بدهد.

سوم- سیاست حاکم

نهضت آزادی ایران از مسئولین نهادهای جمهوری اسلامی (قوای سه گانه: مقننه- مجریه- قضائیه) تازمانی که در محدوده صلاحیت واختیارات قانونی خود ودرجهت حفظ وتداوم انقلاب اسلامی عمل کنند حمایت می نماید.

در برابر جریان سیاسی حاکم ضمن قبول حسن نیت بسیاری از دولتمردان وخدمات عرضه شده معتقد است که:

۱- معیارانتخاب وترکیب دولت ومسئولین کنونی مملکت متناسب بارسالت ووظائف خطیردراین مرحله ازانقلاب نمیباشد.

۲- بجای روش «جذب وتزکیه اسلامی» جوسیاسی غالب کشور را سیاست دفع وتضاد وتهمت وافتراء... دربرگرفته است. سیاست حذف نیروهای معتقدومؤمن بانقلاب بعلت وابسته نبودن به جریان سیاسی حاکم وطرده عناصر متخصص وفادار به جمهوری اسلامی به انقلاب لطمه وارد ساخته است.

۳- ازاصول مَصْرَح درقانون اساسی وحتى قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی درزمینه حقوق اساسی ملت تخطی های آشکار شده ومی شود.

۴- برنامه ریزی اساسی و علمی متناسب با وضع کنونی برای سازندگی کشور و تخفیف و تقلیل بحرانهای اقتصادی- سیاسی و اجتماعی مشهود نمیباشد.

۵- امنیت قضائی، شغلی، سیاسی و اجتماعی که برطبق موازین شرعی و قانونی تضمین شده است عملاً وجود ندارد و برخلاف آیه محکمه: وَلَا تَجْرِمُنَّكُمْ شَتَّانُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا إِيْدِلُوا هُوَآ قَرَبٌ لِّلتَّقْوَىٰ (مانده ۸) ادراعدامها و کیفرها و خشونت ها تخطی های آشکار از حدود شرعی و قانونی و انسانی بعمل میآید.

۶- سیاست خارجی مشخص و معین و دیپلماسی فعالی که متناسب با منافع و مصالح مملکت و انقلاب و نیازهای کنونی کشور و براساس درک روابط بین المللی باشد اعمال نمیگردد.

چهارم- جنگ و رزمندگان و شهداء

نهضت آزادی ایران جنگ تجاوزکارانه عراق علیه ایران را محکوم کرده و آنرا بخشی از تحریکات و توطئه های ابرقدرتها، بخصوص امپریالیسم آمریکا و صهیونیسم علیه جمهوری اسلامی ایران میداند و دفاع کامل از استقلال و تمامیت ارضی کشور و تجهیز و تمرکز تلاشها و نیروهای ملی را برای پیروزی در جنگ تا اخراج متجاوزین واجب و ضروری میداند.

نهضت آزادی ایران با تجلیل فراوان از نیروهای نظامی و سپاه پاسداران و بسیج و نیروهای نامنظم داوطلب و عشایری و با درود بسیار به شهدای حماسه آفرین کربلای جنوب و غرب پیروزی نهائی سپاه اسلام و شکست و نابودی دشمن متجاوز را از درگاه حضرت احدیت مسئلت می نماید.

نهضت آزادی ایران به مردم قهرمان شهرها و روستاهای مناطق جنگی خصوصاً دزفول و آبادان و اهواز و خرمشهر که علیرغم بمباران های هوایی

۱- عداوت گروهی شمارا برآن ندارد که از طریق عدل بیرون رود. عدالت کنید که آن به تقوی نزدیک تر است. (مانده ۸)

ناجوانمردانه دشمن دلیرانه مقاومت می کنند و مایه غرور و افتخار اسلام و ایران شده اند درود و سلام می فرستد و از مردم فداکار پشت جبهه، در شهرها و روستاها که با کمک های ایثارگرا نه خود موجبات تقویت جبهه جنگ و ادامه مقاومت رزمندگان اسلام را میسر ساخته اند سپاسگزاری می نماید. بردولت جمهوری اسلامی است که خدمات صادقانه و راستین همه اقشار ملت را بدور از هرگونه تعصب گروهی پذیرا باشد.

نهضت آزادی ایران ضمن ابراز همدردی همه جانبه با آوارگان جنگ رسیدگی هر چه بیشتر دولت و مقامات مسئول را بوضع این هموطنان عزیز خواستار است و از برادران و خواهران ایمانی در سراسر کشور درخواست می کند از این هموطنان با آغوش باز استقبال کنند و در غم و ناراحتی آنان شرکت جویند.

نهضت آزادی ایران معتقد است که:

۱- برای پیروزی در جنگ دولت ایران میبایستی بموازات فعالیت های نظامی علیه ارتش تجاوزگر عراق، فعالیت های شایسته مناسبی را در سطح جهانی در بخش های سیاسی، دیپلماسی و تبلیغاتی آغاز نماید.

۲- دولت ایران تنها وقتی باید آتش بس را بپذیرد که با عقب نشینی و خروج فوری و بلا قید و شرط تمامی نیروهای دشمن از خاک ایران همراه باشد.

۳- پس از اجرای آتش بس و تخلیه کامل مناطق اشغالی هیئتی برای مذاکرات جهت تعیین تکلیف غرامت خسارات وارده و اختلافات دو کشور معین گردد.

پنجم- مسائل اقتصادی

قانون اساسی در اصول متعدد و بخصوص در فصل چهارم بمنظور تأمین استقلال اقتصادی و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، ضوابط و مقرراتی را پیش بینی نموده که متأسفانه تاکنون اجرا نشده است.

نهضت آزادی ایران اجرای همه جانبه و وسیع این اصول را لازمه رفع بحران اقتصادی کنونی و آغاز دوران جدیدی از شکوفائی اقتصادی میدانند و معتقد است که عدم توجه به برنامه ریزی اصولی و علمی، بکار نگرفتن نیروهای لایق و متخصص و فادار به جمهوری اسلامی، عدم امنیت قضائی و شغلی و کسبی، بی توجهی به راه اندازی صنایع و سایر منابع تولید، فقدان یک سیاست خارجی مشخص، از عوامل اساسی نابسامانیهای اقتصادی کنونی میباشد.

نهضت آزادی ایران معتقد است که برای غلبه بر نابسامانیهای اقتصادی دولت وظیفه دارد با پایان دادن به بحران سیاسی کنونی شرایط جذب نیروهای متعهد و کارداران را برای تنظیم برنامه های اساسی در جهت اجرای اصول مصرح در قانون اساسی، خصوصاً اصول فصل چهارم فراهم سازد.

ششم- توطئه های ضد انقلاب در خارج کشور

دشمنان جمهوری اسلامی و ایادی آنها که در طیفی از عناصر و گروه های سلطنت طلب، امرای سابق ارتش و ساواک قرار دارند و فراریانی که علیه جمهوری اسلامی در توطئه و تلاش دائم میباشد مورد نفرت هستند. نهضت آزادی ایران توطئه ها و تلاشهای مذبحخانه و خائنانه را بهر شکلی و بهر اسمی از جانب هر فرد یا گروهی که باشد محکوم نموده و آنرا در جهت منافع دشمنان انقلاب و سیاستهای تجاوزکارانه خارجی میدانند. نهضت آزادی ایران تشکیل دولت در خارج کشور توسط پناهندگان سیاسی و هرگونه اقدام و اتحاد علیه نظام جمهوری اسلامی و اتکاء به خارجیان را محکوم می نماید.

هفتم- کردستان

ابرقدرتهای شرق و غرب و صهیونیسم بین المللی برای تضعیف نیروهای مردمی در منطقه و برهم زدن نقشه سیاسی جغرافیائی خاور میانه، طرح ایجاد دولت های قومی و نژادی را توطئه کرده و حرکت های تجزیه طلبانه را تقویت می نمایند.

نہضت آزادی ایران حرکت های تجزیہ طلبانہ و ایجاد دولت های قومی و نژادی را محکوم می نماید و معتقد است مردم کردستان دچار همان ظلم و ستمی از جانب نظام استبدادی و استعماری پیشین بوده اند که سایر اقوام ایرانی. جنگ کردستان بعنوان قسمتی از توطئه ها علیه جمهوری اسلامی بر ملت ایران تحمیل گردیده است حل مسئله کردستان تنها از طریق نظامی میسر نیست بلکه با اجرای یک برنامه همه جانبه و ایجاد امنیت و اجرای طرحهای ضربتی فرهنگی و تولیدی و عمرانی می توان جنگ و علیل آنرا از بین برد. ما معتقدیم تنها راه رهایی مردم کردستان و برخورداری آنان از آزادی های فردی و اجتماعی و فرهنگ و تأمین عدالت اجتماعی و توسعه اقتصادی و حل نهائی مشکلات در چهارچوب استقرار واقعی جمهوری اسلامی و با اجرای اصول قانون اساسی، خصوصاً اصل شوراها ممکن و میسر خواهد بود.

هشتم- سیاست خارجی

۱- اصول و مبانی

الف: از آنجا که قرآن مجید میفرماید:

مانده ۵۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَإِنَّهُ يَنْهَاهُمْ. إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ^۲
 ممتحنه ۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تَلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ^۳
 ممتحنه ۱۳- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ^۴

- ۲- ای اهل ایمان هرگز یهود و نصاری را دوست و یاور مگیرید. آنان بعضی دوستدار بعضی دیگرند. از شما مؤمنان هرکس با آنها دوستی کند پس از آنهاست. بدرستی که خداوند قوم ظالم را هدایت نمیکنند. (مانده ۵۱)
- ۳- ای اهل ایمان هرگز دشمن من و دشمن خودتان را دوست و یاور مگیرید و طرح دوستی و اعتماد با آنها نریزید (ممتحنه ۱)
- ۴- ای اهل ایمان هرگز قومی را که خداوند بر آنها غضب کرده است دوست و یاور مگیرید (ممتحنه ۱۳)

آل عمران ۱۱۸- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةَ مِن دُونِكُمْ لَا يَأْمُرُكُمْ خَبَا لَا ه
نهضت آزادی ایران ماهیت و عملکرد سلطه گرانه دوا بر قدرت شرق
و غرب را که بر اساس جهان بینی های الحادی و شرک آلود است یکسان
و مطرود میدانند.

نهضت آزادی ایران معتقد است که انقلاب اسلامی ایران با انتخاب
شعار نه شرقی و نه غربی در برابر شعار و روش هم شرقی هم غربی شاه خائن
و ویژه گی خود را در ارتباط با جهان و روابط بین المللی مشخص کرده است.
فریاد نه شرقی نه غربی تنها یک شعار نیست بلکه تجسم واقعی
فلسفه سیاسی اسلام و مفهوم عینی استقلال و عدم وابستگی میباشد.

ب- از آنجا که قرآن مجید می فرماید که:

ممتحنه ۸- لَا يَتَّخِذُكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوا فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّن
دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ.^۶

نهضت آزادی ایران معتقد است که جمهوری اسلام ایران می تواند
بر اساس فلسفه سیاسی نه شرقی نه غربی و اتخاذ مشی موازنه منفی یا موازنه
عدمی با کشورهاییکه با ما سر جنگ ندارند و یا مسلمانها را از سرزمین هایشان
آواره نکرده اند (نظیر عملکرد صهیونیستها و حامیان امپریالیست آنها
در سرزمینهای فلسطینی و قدس و روسها در افغانستان) روابط عادلانه داشته
باشند.

مارووشی را که توام با خصومت با تمام جهان و انزوای سیاسی ایران
و بستن درها بروی جمهوری اسلامی باشد مطابق باروش پیامبر گرامی
در مدینه نمیدانیم و بر اساس این فلسفه سیاسی و خط مشی موازنه منفی،

۵- ای اهل ایمان هرگز از غیر خودتان کسی را بدوستی و صمیمیت و همرازی
مگیرید که از ایجاد خلل و فساد در کار شما ابائی ندارند. (آل عمران ۱۱۸)

۶- سخنداوند شمارا نهی نمیکند از دوستی با کسانی که با شما در دین سر جنگ
ندارند و شمارا از سرزمین هایتان اخراج نکرده اند تا از آن ها تبری جوئید. با آنها بعدالت رفتار
کنید. بدرستی که خدا دوستدار عدالت کنندگان است. (ممتحنه ۸)

می توان بمنظور تامین مصالح و منافع ملت ایران و تحقق هدفهای انقلاب برطبق اصل بین المللی احترام متقابل، و درجهت توسعه روابط جمهوری اسلامی با سایر کشورهای جهان کوشید

ج- از آنجا که قرآن می فرماید:

رعد ۱۱- إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ^۷

نهضت آزادی ایران معتقد است که طرز تفکر جاهلانه و بیگانه پرستی که سیاستها و دخالتهای خارجی را تنها عامل اصلی نابسامانیهای کشور معرفی میکند و دشمنی با آنها را تنها راه نجات و وظیفه میداند نادرست میباشد و بحکم آیه شریفه خود ملت و مردم ایران را مسئول اصلی و موثر نهائی و صاحب سرنوشت خویش میشناسد.

د- از آنجا که قرآن مجید می فرماید:

قصص ۸۶- قَلَّا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ^۸

نوبه ۷۳- يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ^۹

نساء ۸۹- وَذُوَالْوَالِدَيْنِ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً قَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ

أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِی سَبِيلِ اللَّهِ..^{۱۰}

آل عمران ۶۹- وَذَاتِ طَائِفَةٍ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا

أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ^{۱۱}

۷- بدرستی که خداوند سرنوشت هیچ مردمی را تغییر نمی دهد مگر آنکه

آنها خودشان را تغییر دهند (رعد ۱۱)

۸- پس هرگز یاری دهنده کافران مباش (قصص ۸۶)

۹- ای پیامبر با کافران و منافقین مبارزه و جهاد کن و (کار را) بر آنها سخت

بگیر (نوبه ۷۳)

۱۰- (دشمنان شما) آرزوی می کنند که شما نیز مانند آنها کافر شوید تا با آنها

(در کفر) برابر شوید پس از آنها دوستی و یابوری برای خود مگیرید مگر آنکه در راه

خدا هجرت کنید (نساء ۸۹).

۱۱- گروهی از اهل کتاب آرزو دارند که شما را گمراه کنند. اما آنها کسی

را جز خودشان گمراه نمیکنند. و این را نمی فهمند (آل عمران ۶۹)

هود ۱۱۳- وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ قَلَّمُوا فَتَمَسَّكُمْ النَّارُ^{۱۲}

بقره ۱۲۰ - لَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ آلِ يَهُودَ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ

مِلَّتَهُمْ. ۱۳

نهضت آزادی ایران براساس ماهیت و عملکرد سیاست خارجی آمریکا و صهیونیسم در ایران و سایر نقاط جهان و هم چنین با توجه به منافع و ریشه های عمیق نفوذ استعمار انگلیس در ایران و منطقه این نیروها را دشمنان شماره یک اسلام و مسلمانان و انقلاب اسلامی دانسته و مبارزه با توطئه ها و سیاستهای شیطانی و عوامل و ایادی آنان را ضروری می داند.

نهضت آزادی هم چنین معتقد است که توجه آگاهانه به توطئه های امپریالیسم غرب و صهیونیسم و متحدینشان علیه جمهوری اسلامی ایران و ضرورت مبارزه با توطئه های آنان هرگز نمی تواند و نباید موجب بی توجهی به ماهیت و سرشت و عملکرد امپریالیسم روسیه و عوامل وابسته داخلی آنان بشود و یا مبارزه با نفوذ و وابستگی استعمار غربی مترادف باشد با اتخاذ سیاست «درهای باز» در برابر شوروی و اقمار آن.

نهضت آزادی ایران هرگونه تلاشی را در جهت منتهی ساختن و شکست دادن فلسفه سیاسی نه شرقی - نه غربی و تبدیل آن به شعار و فلسفه «نه غربی - نه غربی» یا «نه شرقی نه شرقی» و یا «هم شرقی هم غربی» را نوع دیگری از وابستگی با جانب و ادامه مشی موازنه مثبت رژیم شاه دانسته آنرا محکوم می نماید.

۲- مسئله نیروهای خارجی در خلیج فارس:

نهضت آزادی ایران، حضور نیروهای نظامی خارجی بخصوص امپریالیسم آمریکا در خلیج فارس و اقیانوس هند و مانور نظامی احیر نیروهای

۱۲- هرگز با ظالمان همدست و هم پیمان نشوید و گرنه آتش شمارا هم خواهد

گرفت (هود ۱۱۳)

۱۳- هرگز یهود و نصارا از تو راضی نخواهند شد مگر آنکه از آئین آنها پیروی

کنی (بقره ۱۲۰)

غربی در خلیج فارس را بامصالح مدتها و آرامش منطقه و صلح جهانی
مغایردانسته و خروج تمامی این نیروها و پایان دادن باین مانورهای خطرناک
نظامی را خواستار است.

۳- مسئله افغانستان:

نهضت آزادی ایران اشغال افغانستان توسط نیروهای نظامی شوروی
را محکوم می نماید و آنرا مغایر با موازین بین المللی و آرامش منطقه و صلح
جهان دانسته و خروج بلاقید و شرط این نیروها را از افغانستان خواستار
و معتقد است که سرنوشت افغانستان باید تنها بدست خود مردم تعیین گردد.
برادران مسلمان افغانی را درانتخاب نظام مورد علاقه خودشان باید آزاد
گذاشت.

نهضت آزادی ایران معتقد است یورش نظامی روسیه و جنگ تحمیلی
افغانستان باعث ایجاد مسئله آوارگان افغانی شده است. افغانی های آواره
و پناهنده به ایران مشکلات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی برای
جمهوری نو پای ما بوجود آورده اند. ملت ایران برحسب وظیفه اسلامی این
مشکلات را علیرغم جنگ تحمیلی عراق تحمل می کند و از کمک به برادران
افغانی دریغ ندارد. اما باید باخاتمه دادن هرچه سریع تر به جنگ و خروج
ارتش اشغالگر، امکان بازگشت این آوارگان را به شهرها و روستاهایشان
فراهم ساخت.

۴- مسئله قدس و فلسطین

اشغال «قدس شریف» و سرزمین های فلسطینی بدست مهاجرین
صهیونیست و تشکیل دولت غاصب اسرائیل تنها مسئله اعراب نیست. بلکه
مسئله مردم منطقه و مسلمانان جهان میباشد.

«بیت المقدس» پایگاه حقیقت جاوید، خانه عشق انسانهای
خداجو، سرچشمه وحی و اولین قبله مسلمانان است. طبیعی است که
همه ی مسلمانان جهان باید این مسئله را مربوط بخودشان بدانند و برای آزادی
قدس متحد شوند.

نهضت آزادی ایران اشغال قدس و فلسطین را یکی از مسائل اساسی دانسته معتقد است که نجات سرزمین های اسلامی و رها ساختن خلق آواره فلسطین و ایجاد یک دولت فلسطینی امری ضروری است و خلاصی کشورهای اسلامی خاورمیانه و جهان اسلام از سرطان صهیونیزم و دخالت ابرقدرتها بدون مقاومت و وحدت و مشارکت امت اسلام در مبارزه با استکبار جهانی میسر نمیباشد.

نهضت آزادی ایران معتقد است راه حلهایی که در منطقه مطرح شده اند تا زمانی که نتوانند آزادی قدس و سرزمین های اشغالی فلسطین را فراهم سازند مورد قبول مردم فلسطین و مسلمانها نبوده و دوام پیدانخواهد کرد.

نهضت آزادی ایران راه حلهایی را که به تثبیت هر چه بیشتر اسرائیل و مشروعیت بخشیدن به حاکمیت صهیونیزم و تثبیت منافع ابرقدرتها، بخصوص امپریالیسم آمریکا و منتفی ساختن مبارزه خلق فلسطین بیانجامد محکوم و مضرود میدانند و هرگونه سازش و مماشات در این امر را خیانت باسلام و اعراب می شناسد.

۵- مسئله لبنان و شیعیان

حفظ تمامیت ارضی و استقلال لبنان و همزیستی مسالمت آمیز طوائف مذهبی در این کشور شرط اصلی مقاومت در برابر تهاجمات اسرائیل و پایان دادن به جنگ داخلی است.

نهضت آزادی ایران پشتیبانی خود را از مقاومت ها و مبارزات مردم لبنان عموماً و مسلمانان خصوصاً در طرد عناصر و ایادی وابسته با استعمار و اسرائیل اعلام میدارد.

نهضت آزادی ایران حمایت و دوستی و همدردی کامل خود را نسبت به حرکت محرومین و جنبش امل، سازمانهای رهبری کننده مبارزات شیعیان لبنان، و هم چنین مجلس اعلای اسلامی شیعه اعلام میدارد.

خون برادران شهید ایرانی مادر جنوب لبنان در جنگ علیه اسرائیل و خون شهدای امل در جنوب ایران در جنگ علیه بعثی ها نمایش وحدت مقدس

دولت و وثیقه استمرار آن میباشد.

نهضت آزادی ایران مقام والای برادر ارجمند امام موسی صدر را گرامی میدارد و خدمات ذقیمت و گرانبهای ایشانرا به اسلام و مردم لبنان و شیعیان منطقه قدر می شناسد و خواستار پی گیری و روشن شدن سرنوشت ایشان میباشد.

مایاد برادر گرامی خود سردار شهید اسلام، دکتر مصطفی چمران و خدمات او را به مردم لبنان گرامی داشته و شهادت او را به مردم لبنان و ملت قهرمان ایران یکبار دیگر تبریک و تسلیت می گوئیم.

۶- مبارزات حق طلبانه مسلمانان و سایر ملت‌های تحت ستم

جهان‌بینی توحیدی و اندیشه اسلامی معتقد به وحدت تمامی مسلمانان جهان است.

نهضت آزادی ایران بر طبق این اعتقاد سرنوشت انقلاب اسلامی ایران را جدا از سرنوشت مبارزات برحق سایر مسلمان‌های جهان نمیداند. پیروزی و شکست هر حرکت اسلامی را در هر منطقه جهان پیروزی و شکست مسلمانان و انقلاب ایران میدانند.

نهضت آزادی ایران بر این اساس از مبارزات برحق مسلمانان جهان در هر کجا که هستند، بویژه مصر، اریتریه، فیلیپین و صحرا، حمایت می کند و پیروزی آنان را آرزو می نماید و معتقد است که جمهوری اسلامی ایران می تواند و باید باندازه وسع خود و بر طبق ضرورت و با توجه بامکانات و شرایط نهضت‌های آزادی بخش اسلامی کمک‌های برادرانه خود را دریغ ننماید.

نهضت آزادی هم چنین معتقد است انقلاب اسلامی ایران باید نسبت به مبارزات سایر ملت‌های تحت ستم جهان نظیر ایرلند و آفریقای جنوبی و بخصوص دردنیای سوم علیه دشمن مشترک عنایت و توجه خاص مبذول دارد و در صورت لزوم و با توجه به امکانات، کمک به آنان را فراموش ننماید.

نهم- گروه‌ها و دستجات سیاسی

نهضت آزادی ایران وجود احزاب سیاسی با مرام‌های مختلف و آزادی

فعالیت مسالمت آمیز قانونی آنها وهمچنین حفظ امنیت و دفاعشان را از ناحیه دولت بحکم مبانی اسلام و بنابه اصول مندرج در قانون اساسی نه تنها مجاز بلکه ضروری دانسته و معتقد است در صورت جلوگیری از آزادی بیان و قلم و اجتماع در کشور اولاً سلب اعتبار و اعتماد از انتخابات و مصوبات و تصمیمات و تبلیغات رسمی میشود وثانیاً دیر یازود نظام جمهوری اسلامی ماتبدیل به نظام طاغوتی گردیده آزادی مردم و استقلال کشور از بین خواهد رفت.

نهضت آزادی ایران اختلاف سلیقه و دیدرادرمیان مسلمانان امری طبیعی و اجتناب ناپذیر می شناسد ولی به حاکمیت انحصاری یک سلیقه و بینش اسلامی اعتقاد ندارد و معتقد است هیچ سازمان و جمعیتی حق ندارد انقلاب و نظام حکومتی مملکت را از آن خود دانسته تبعیت یا وابستگی بخود را شرط بهره مندی از حقوق اساسی که به همه افراد ایرانی داده شده است بداند و با سو استفاده از اقتدار دولتی - مخالفین و اقلیت ها و بیطرف های وفادار به جمهوری اسلامی را از مشارکت در مسائل و مشاغل عمومی برکنار سازد.

نهضت آزادی ایران بموجب فرمان «وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
فَتَقَشُلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ»^{۱۴}
-وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ (آل عمران
۱۰۵) ۱۵

و بحکم « وَ اغْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَاناً وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ

۱۴- همه با (روح وحدت ایمانی) از خدا و رسول او اطاعت کنید و هرگز راه
اختلاف و تنازع نپوشید که در اثر آن ترسناک و ضعیف شده و قدرت و عظمت شما نابود
خواهد شد. صبور باشید. بدرستی که خدا با صابرین است (انفال ۴۷)
۱۵- شما مسلمانها مانند آنهایی نباشید که از هم جدا شدند و اختلاف کردند، پس
از آنکه آیات روشن بآنها رسید (آل عمران ۱۰۵)

مِنْ النَّارِ فَاتَّقُوا كُفْرَ مِنْهَا (آل عمران ۱۰۳)^{۱۶}

شرط حاکمیت خدا و بقای استقلال و سیادت ملت ایران را اولاً در پایان بخشیدن به بحران سیاسی و اصلاح جو تهمت و افترا... و تنازعات دشمن شادکن در میان مسلمانان متعهد و خدمتگذار میدانند و ثانیاً همکاری صادقانه و برادرانه کلیه احزاب و سازمانهای مومن و وفادار به جمهوری اسلامی در حداقل مشترکات صحیح آنها.

نهضت آزادی ایران افکار انحرافی و التقاطی احزاب و جمعیتها و سازمانهایی را که برخلاف اصالت اسلام آلودگی و شرک را در آن وارد نموده اند و بیامشی براندازی جمهوری اسلامی ایران را اتخاذ کرده اند مطرود و محکوم می نماید.

نهضت آزادی ایران، احزاب و گروههای الحادی را که در مرامشان اعتقاد و اعتراف به خدا و انبیاء وجود ندارد و رسماً و علناً مبلغ و مدافع سیاستهای بیگانه هستند و مناققانه خود را پیرو خط امام و جمهوری اسلامی معرفی می کنند و منشاء اتهامات و تهمت ها و اشاعه اکاذیب علیه انقلاب اسلامی ایران هستند و تاکنون از هرگونه ضربه زدن به انقلاب و تلاش برای به بن بست کشانیدن آن خودداری نکرده اند شدیداً محکوم می نماید.

۱۶- همگی به ریسمان محکم الهی چنگ بزنید و از هم جدا نشوید. بیاد آورید نعمتی را که خدا بشما داد در زمانی که با هم دشمن بودید. پس قلبهای شمارا بهم نزدیک ساخت و به برکت نعمت الهی برادران یکدیگر شدید در حالی که در کنار پرتگاه آتش بودید و خداوند شمارا از آن نجات داد. (آل عمران ۱۰۳)

قطعه نامه کنگره پنجم نهضت

اسفند ۱۳۶۱

بسم الله الرحمن الرحيم
ولتكن منكم امة يدعون الى الخير وياء مروون بالمعروف و ينهون عن المنكر
و اولئك هم المفلحون (۱)

منتخبین حوزه‌ها و مسئولین ارگانهای نهضت آزادی ایران که برای تشکیل پنجمین کنگره از تاریخ دوازدهم تا پانزدهم اسفند ماه ۱۳۶۱ در آغاز پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران اجتماع نموده‌اند، خدای رحمن لاشریک را سپاس می‌گذارند که ملت ایران را در انقلاب علیه استبداد ۲۵۰۰ ساله و استیلای خارجی دو قرن اخیر در جهت نیل بشعار مقدس " استقلال - آزادی - جمهوری اسلامی " پیروز گردانید و از اینکه نهضت را همچون گذشته در کشاکش تاریکیها و تنگیها نگاهداری، و بنور هدایت و نیروی نعمات بی‌پایانش راهسائی و استواری داده، خود را مرهون عنایات او و موظف به ایفای خدمت میدانند.

کنگره نهضت بفرستادگان خدا، علی‌الخصوص خاتم الانبیاء والمرسلین و ائمه معصومین و یاران با وفایش، صلوات و سلام تقدیم میدارد و بر همه پیشقدمان و رهبران و شهیدان و جانبازان راه حق درود می‌فرستد.
هم چنین به‌موطنان ایثارگر و حق طلبان مخلص که در مبارزات طولانی قبل از پیروزی و سپس در روزهای سرنوشت ساز اخراج شاه و حاکمیت انقلاب،

۱- آل عمران/۱۰۴- و باید در میان شما گروهی باشند که دعوت بخیر کنند و امر بمعروف و نهی از منکر نمایند و اینان همان رستگارانند.

عاشقانه به استقبال شهادت رفته‌اند، سلام میفرستد و برای آنهائیکه در صحنه - های خونین داخلی و جبهه‌های جنگ تحمیلی با شوق و خروش بدفع دشمنان شتافته‌اند و استقلال و افتخار و امید ما داده‌اند، طلب غفران و رضوان نموده و تحقق خواسته‌های آنان را در حلب‌رضای حق و سعادت ملت ایران و مسلمین جهان آرزو مینماید.

کنگره پنجم نهضت آزادی ایران؛

با تقدیر از برادران و خواهرانی که در اجرای سیاست "صبر و تلاش" ایفای عهده کرده خدماتی انجام داده‌اند؛

و با گذشت و عفو از جهالتها، تهمت‌ها و توهین‌های ناحق خلاف اخلاق اسلامی و قانون اساسی که متأسفانه مجاز و متداول شده و تهدیدهای ناجوانمردانه که نهضت در معرض آن بوده است؛

و بالاخره با دعای نجات و عافیت و سعادت برای ملت...

بر اساس گزارش شورای مرکزی پیرامون اوضاع سیاسی جهان و منطقه و ایران همچنین عملکرد ارگانهای نهضت، ضمن تأیید خط مشی مصوبه کنگره سال ۵۹ و قطعنامه مصوبه سال ۶۰، مواضع و خط مشی تکمیلی خود را در قبال مسائل و جریانهای داخل و خارج، با امید و توکل به خدای بزرگ بشرح زیر اعلام میدارد:

الف) مواضع

۱- در قبال ملت و انقلاب اسلامی ایران

نهضت آزادی ایران با اعتقاد باین حقیقت که اختلاف در زبانها و نژادها مشیت ربانی در خلقت و از آیات الهی است که فرمود: "ومن آیاته خلق السموات والارض واختلاف السننکم الوانکم ان فی ذلک لآیات العالمین" (۱)

---

۱ روم/ ۲۲ - یکی از آیات قدرت الهی، خلقت آسمانها و زمین است و یکی دیگر اختلاف زبانها و رنگهای شما (آدمیان)، که در این امور نیز حکمت حق برای دانشمندان عالم آشکار است.

ست ایران را مجموعه‌ای از اقوام، اقشار و گروه‌ها با احوال و افکار ویژه میداند که اشتراک در موارث گذشته و اعتقاد و علاقه به سعادت و ساختن آینده کشور داشته و واحد تجزیه‌ناپذیر ایران را تشکیل میدهند، جامعه ایران را فوق افراد و احزاب و اصناف و شخصیت‌ها دانسته، ملت را عالیترین مقام نظارت‌کننده و تصمیم‌گیرنده برای اداره مملکت می‌شمارد. بعقیده نهضت، هر یک از آحاد این ملت، صاحب حق نسبی در مالکیت و بهره‌مندی و مدیریت مملکت میباشد، حتی که در چارچوب اسلام و قانون اساسی در آرای آزاد عمومی ملت بتصویب رسیده است. نهضت آزادی احترام و علاقه و تعهد خود را نسبت به حفظ این مجموعه و سلامت و سعادت آن اعلام میدارد.

نهضت آزادی ایران با ایمان به این واقعیت که "ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یتیروا ما بانفسهم" (۱)، نه تنها از نظر حقوقی و سیاسی بلکه از نظر اسلامی و علمی و طبیعی مسئولیت و سرنوشت ملت و مملکت را در داخل ایران و بدست مردم ایران، در مجموعه آنان دانسته، نا‌شیر بیگانگان و دخالت‌ها و توطئه‌های خارجی را فرع بر شرایط و حالات و خواسته‌های داخلی میداند و عامل اصلی تحول یک جامعه را، از بدی بخوبی یا از خوبی بدی، نتیجه خواسته‌ها و پی‌آمد کرده‌های آن جامعه می‌شمارد.

بنا بر فرموده علی علیه السلام: "ذانک منک و دوائک فیک" (۲) نهضت آزادی ایران اعلام میدارد که در سیر تحولات و تغییرات اجتماعی، هر چه هست و هر چه بر سر جامعه می‌آید در مرحله ابتدائی و تحلیل نهائی از خود ملت ناشی میگردد و با توجه بمضمون "لا غوینهم اجمعین الا

-
- ۱- رعد/۱۱ - بدرستیکه خدا حال هیچ قومی را دگرگون نخواهد کرد تا زمانیکه خود آن قوم، حالشان را تغییر دهند.
  - ۲ - بیماریت از خودت و درمان بیماریت نیز در خودت می‌باشد.

عبادت منہم المخلصین" (۱) معتقد است شیاطین بزرگ و کوچک، سیاستهای خارجی و ابرقدرت‌های شرق و غرب استفاده کنندگان از عدم اخلاص‌ها، انحراف‌ها، اغواها، خیانت‌ها، غفلت‌ها و غرورهای خود ملت هستند، و طبق وعده الهی "ان عبادی لیس لک علیهم سلطان الا من اتبعک من اللغاوین" (۲)، تنها راه مقابله با توطئه‌ها، وسوسه‌ها و تحریکات و نجات از مشکلات و مصائب و نابسامانیها اخلاص و بازگشت بخویش و توسل به تحقیق، تدبیر و تلاش میباشد.

نهضت آزادی باستناد مشاهدات عینی، مطالعات حضوری و مشارکت‌مستقیمی که داشته است، انقلاب اسلامی ایران را حرکتی ملی با انگیزه‌ای الهی و اصیل، ناشی از همدردی، همفکری و همکاری افراد، گروه‌ها و قشرهای مختلف کشور اعم از دانشجویان، بازاریان، پیشه‌وران، روحانیون، کارمندان، کارگران و کشاورزان و حتی افسران و سربازان میدانند که بدنبال سالها سختی، بیداری، روشنگری و مبارزه در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی بدرخشانترین پیروزی رسید.

بر این پایه، نهضت خود را به آرمانهای انقلاب اسلامی ایران متعهد دانسته و بخاطر حفاظت و سلامت آن در برابر کجی‌ها و انحرافات و خطاها مصرا نه ایستادگی مینماید.

در قبال نظام جمهوری اسلامی

نهضت آزادی ایران طرفدار دلسوز و مدافع صادق نظام جمهوری اسلامی

---

۱ - ص ۸۲/ - ... که تمام خلق را گمراه خواهم کرد مگر خاصان بندگان که دل از غیر بریدند.

۲ - حجر/ ۴۲ - هرگز ترا بر بندگان (با خلوص) من تسلط و غلبه نخواهد بود لیکن اقتدار و سلطه تو بر مردم نادان و گمراهی است که پیرو تو شوند.

بوده و قانون اساسی را که با رأی ملت بتصویب رسیده است منشور محکم و میثاق واجب الرعايه میان حاکمیت و ملت میسرمد که بفرمان: " *اوفوا بالعقود* " (۱) و بمقتضای: " *واوفوا بالعهدان العهده کان مسئولا* " (۲) طرفین متعهد و موظف بر رعایت و تمکین صادقانه و همه جانبه از آن شده‌اند و معتقد است زیر پا نهادن این میثاق از هر طرف موجب سلب حقوق و باعث نافرمانی عمومی، هرج و مرج، خونریزی و از هم گسیختن نظام خواهد شد.

نهضت آزادی راه اصلاح و جلوگیری از انحراف، انحصار، استبداد و اضمحلال کشور یا نفوذ و سلطهٔ مجدد بیگانگان را در مبارزه قانونی علنی داخل متکی به قانون اساسی می‌شناسد. ضمناً " آزادیهای قانونی و انتقادهای مصلحانه و معترضانه را که از روی حسن نیت و بصیرت انجام گیرد نه تنها مضر و مزاحم کارها نمیداند بلکه مفید و سازنده و ضروری برای دوام و صلاح نظام دانسته آنرا انجام فریضه امر بمعروف و نهی از منکر و حق و وظیفهٔ هر فرد و جمعیت تلقی مینماید.

نهضت آزادی ایران براندازی نظام جمهوری اسلامی و التجاء و اتکاء به بیگانگان و به دشمنان انقلاب و اسلام را نیز مردود و محکوم می‌شمارد و معتقد است راه پایان دادن به مبارزه مسلحانه داخلی و خونریزی‌ها اجرای همه‌جانبه اصول مصرحه در قانون اساسی در باب حقوق ملت و تحمل حضور فعال افکار و بینش‌های متفاوت میباشد. بدیهی است در برابر تجاوز از قانون و تعدی مسلحانه، دولت موظف به مقاومت قاطع و معانعت قانونی خواهد بود که در این صورت نیز عدم تعدی از حدود الله و رعایت عدالت اسلامی و اطاعت از فرمان: " *ولا یجرمنکم شأن قوم علی الا تعدلوا اعدلوا* "

- ۱ - مائده / ۱ - ... البته به عهد و پیمان خود وفا کنید.
- ۲ - اسراء / ۳۴ - ... وهم بعهد خود باید وفا کنید که البته (در قیامت) عهد و پیمان سؤال خواهد شد.

هو اقرب لتتقوی" (۱) حتی در برخورد با گروههایی که در صدد براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران میباشند واجب و لازم الاتباع است. درقبال شوری و بیعت

نهضت آزادی ایران با توجه بآیه کریمه: " وشاورهم فی الامر " که به رسول اکرم (ص) (در مقام ولایت) فرمان مشورت با مردم در امور مربوط بخودشان را میدهد و با استناد به توصیف نظم شورائی " امرهم شوری بینهم" (۲) که پروردگار حکیم از جامعه نمونه اسلامی کرده است، به نظام شورائی با شرائط و ضوابطش آنچنان که رسول اکرم (ص) و علی (ع) عمل میکردهاند و در قانون اساسی آمده است معتقد میباشد. و با اعتقاد باین نکته که " امری" که مشورت در آن در آیه فوق الذکر توصیه گردیده است همان اداره اجتماع، سیاست و حکومت میباشد بنظر نهضت تنها رعایت و پیاده کردن این شیوه و شخصیت قائل شدن برای مردم (صرفنظر از درجه آگاهی آنان) میتواند استعدادهای خدادادی و ارزشهای متعالی آنان را شکوفا سازد و تنها استمداد از نیرو و نظریات همگانی است که جامعه را به سلامت و سعادت و ترقی و تعالی در ابعاد مختلف سوق میدهد. در چنین جامعهای، رهبری که ولایت امر را بعهده میگیرد، توسط شورای اهل نظر (خبرگان) که همان پیشگامان ایمان و عمل و عالمان متقی باید باشند برگزیده و به مردم معرفی میگردد. مردم نیز در صورتیکه با این انتخاب توافق و بشخص معرفی شده تمایل داشته باشند آزادانه با او بیعت میکنند و پیمان دو طرفه‌ای را که اطاعت و همکاری از یکطرف و خدمت و فرماندهی از طرف دیگر است در چهارچوب

---

۱ - مائده/ ۸ - . . . و البتہ شما را نباید عداوت گروهی بر آن بدارد که از طریق عدل بیرون روید، عدالت کنید که عدل به تقوی نزدیکتر از هر عمل است.

۲- شوری/ ۳۸ - . . . کارشانرا بمشورت یکدیگر انجام دهند.

کتاب و سنت منعقد مینمایند. این روند که دو مرحله مشخص شورا و بیعت را در برمیگیرد مشروعیت (در مرحله شوری) و مقبولیت (در مرحله بیعت را تحقق میبخشد و اراده و خواست مردم را که حاکمیت ملی نامیده میشود در مسیر مطمئنی متجلی میسازد.

در چنین نظامی که بالاترین مقامش با شوری برگزیده میشود و افراد، بحکم وظیفه امر معروف و نهی از منکر، موظفند یکدیگر و حتی مقام رهبری را از نعمت تذکر و توصیه بحق بهره‌مند سازند، هرگز استبداد و خود رائی مجال و محملی نمی یابد. طبیعی است که کارائی نظام شورائی تنها با رعایت "وحدت مدیریت" و با حفظ هماهنگی‌ها و ارتباطات لازم در کلیه شئون امکان پذیر میباشد.

۴- در قبال ولایت فقیه

نهضت آزادی ایران، با توجه باینکه موضوع ولایت فقیه مسئله‌ای فقهی و امری تقلیدی میباشد، معتقد است هرکس میتواند طبق نظر و رهنمود مرجع تقلیدی که خود آزادانه انتخاب نموده است در این مسئله عمل کند (۱). در رابطه با قلمرو اختیارات ولی فقیه، صرف نظر از اختلاف آراء و نظرات فقهاء، نهضت، ولایت فقیه را با عناوین و حدودی که در قانون اساسی، درهم‌آهنگی با سایر اصول آن بویژه حقوق ملت و آزادی های مشروع و مسئولیتهای قوای سه‌گانه آمده و به تصویب آراء عمومی ملت رسیده، و بر همه آنها قانون خدا باید اشرف داشته باشد، پذیرفته است و تصویب و امضای قانون اساسی توسط ولی فقیه را بمنزله صحه نهادن بر این اختیارات تلقی

---

۱ - "ولایت مجتهد که مورد سؤال است از روز اول میان خود مجتهدین مورد بحث بود، هم در اصل داشتن ولایت و نداشتن و هم در حدود ولایت و دامنه حکومت او و این یکی از فروع فقهیه است که طرفین دلیل‌هایی می‌آورند" کشف الاسرار - امام خمینی.

نموده است.

نهضت آزادی رابطه مردم با ولایت و دولت را بر پایه حقوق متقابل‌های میدانند که علی‌علیه‌السلام در مورد رعیت و والی بیان فرموده‌است. وی از ملت درخواست نصیحت و مشورت برای خود مینمود و در برابر به آنان وعده حمایت و خدمت داده، توقع انضباط و اطاعت داشت. قرآن کریم نیز که اطاعت و اولی الامر یا فرماندهانی که صلاحیت امر را دارند، بدنبال اطاعت خدا و رسول می‌آورد حلال هر مشکل و رافع هر نزاع و اختلاف را که احیاناً در امت پیش‌آید ارجاع به خدا و رسول میدانند که بفرموده مولای متقیان راه حل اختلافات برای مسلمانانی که بعد از پیامبر زندگی میکنند، " فالرد الی الله الاخذ بمحکم کتابه، والردالی الرسول، الاخذ بسنته الجامعه غیرالمفرقه" (۱).

رجوع به محکمت قرآن و مشترکات مسلم سنت پیغمبر گرامی می‌باشد.
درقبال آزادی

نهضت آزادی ایران بموجب آیه پر دامنه " ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم" و حدیث نبوی معروف " کلکم راع و کلکم مسئول عن رعیت" (۲) حاکمیت ملی را نشانه‌ای از حاکمیت الهی دانسته معتقد است این امر هنگامی تحقق خواهد یافت که مدیریت و ولایت همانطور که گفته‌شد بر مبنای نظام شورائی و انتخابات آزاد انجام شود.
ضامن اجرای این نظام که حاکمیت خدا و شعار " لا اله الا الله" را

-
- ۱- نهج البلاغه/ عهدنامه مالک اشتر- پس، رجوع بخدا فرا گرفتن محکمت از کتاب او (خدا) می‌باشد، و رجوع به رسول فرا گرفتن سنت او (پیامبر) است. سنتی که گرد می‌آورد و پراکنده نمیسازد.
  - ۲- حدیث نبوی/ همه شما نگهبانید و نسبت به وظیفه نگهبانی خود مسئولید.

تحقق می بخشد وجود آزادی عقیده و انتقاد در جامعه و امکان اجرای فریضه امر بمعروف و نهی از منکر که از ظلم و سوب استغاده متصدیان و حاکمیت استبدادی آراء و خواسته‌های شخصیت‌ها جلوگیری میکند. نهضت آزادی معتقد است که ارشاد مردم و اشاعه و اجرای دین باید با رعایت اصل " لا اکرهه فی الدین " یعنی با اختیار و انتخاب و اصل " ما جعل علیکم فی الدین من حرج " (۱) و بدور از هرگونه فشار و اجبار صورت گرفته بر طبق آیه کریمه " و ما اسئلكم علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین " (۲)، داوطلبی، غیر انتفاعی و غیر شغلی باشد. متولیان دین، زمامداران امور جامعه و علاقمندان در امر ارشاد و تبلیغ دینی باید همچون پیامبر (ص) از موضعگیری بعنوان حفیظ (۳)، وکیل (۴)، جبار (۵)، مصیطر (۶) (بمعنای مراقب، وکیل، تحمیل کننده، گزارشنگار) در برابر مردم خودداری نموده و تنها به تبعیت از سنت او که ابلاغ کننده رسالت های الهی بود بسنده نمایند.

بنظر نهضت آزادی ایران باید حاکمیت خدا علاوه بر ظواهر در نفوس و وجدان مردم تحقق یابد و ایمان و تقوی و عمل دینی صمیمانه و با رغبت قلبی همراه باشد. چه در غیر اینصورت نقض غرض بوده دلها و مغزها را از خدا فراری و از دین منزجر میسازد. در امر اعتقادات دینی، هرگونه

- ۱ - حج / ۷۸ - ۰۰۰ و در مقام تکلیف بر شما مشقت ورنج ننهاده.
- ۲ - الشعرا / ۱۰۹ - و من اجری از شما برای رسالت نمیخواهم و چشم پاداشی جز به پروردگار عالم ندارم.
- ۳ - شوری / ۴۸ - فما ارسلناک علیهم حفیظا "
- ۴ - انعام / ۱۰۷ - ما انت علیهم بوکیل
- ۵ - ق / ۴۵ - ما انت علیهم بجبار
- ۶ - غاشیه / ۲۲ - لست علیهم بمصیطر.

تظاهر و تصنع بیفایده است. تجسس ها و تهدیدها و تحمیلها و یا بکارگرفتن دین برای کسب قدرت و مقامات دنیائی نافع و جبران ناپذیری بر اعتقادات دینی مردم خواهد گذاشت.

بدیهی است بی بندوباری، تجاهر به فسق، تجاوز بحقوق و حیثیت سایرین در سطح جامعه قابل تحمل نبوده و لازم است از اینگونه مفسد اجتماعی جلوگیری شود.

نکته مهم دیگر این است که قبول حق آزادی ولی تنها برای موافقین و وابستگان سیاسی و حزبی نمیتواند مطلوب نظام اسلامی باشد. جای نهایت تأسف است که پس از پیروزی انقلاب ببهانه دلسوزی و دفاع از آن در برابر توطئه بیگانگان و مقابله با ضد انقلاب، روحیه و فرهنگ مارکسیستی و طاغوتی بصورت تهمت و توهین و تهدید یا اشاعه اکاذیب و افشاگریهای مغرضانه، فوق العاده رواج یافته، رسانه های گروهی، مطبوعات و تبلیغات انحصاری و حتی خطبه های نماز جمعه میدانهای آزاد برای یک سنت سیاسی مخرب ضد اسلامی گردیده است. تأسف بیشتر از آن است که نه امکان دفاع مشروع به مظلومین داده میشود و نه مقامات قضائی و قانونی احساس وظیفه یا اجرات جلوگیری از ظلم و کیفر مرتکبین رامینمایند.

۶- در قبال روحانیت

نهضت آزادی ایران تفقه در دین و تعلیم و تبلیغ و دعوت و ارشاد را وظیفه عمومی همه افراد مسلمان و متعهد میدانند. با این وصف روحانیت را یکی از نهادها و گروههای اجتماعی کشور میشناسد که واقعیت عینی در ایران و سابقه تاریخی در تمام ملل و ادیان دارد و در سازمان عمومی ممالک و در نظامهای دینی متداول نقش مؤثری ایفا نموده و مینماید. علاوه بر آن در جهان تشیع، بدلیل مردمی بودن روحانیت و استقلال و انفکاک که از دولتها داشته است - و جا دارد که باز هم داشته باشد - علاوه بر تعلیم و

ارشاد، حالت پناهگاه محرومان و مرجع مظلومان و متظلمان را نیز داشته، آزادگی، وارستگی و زند و تقوی خصال عمده موجب احترام آن شده است، بطوریکه توانسته در مواردی علی‌استبداد داخلی و استیلای خارجی قیام کرده ماتی بموقع و مؤثر بنماید.

نهضت آزادی بعلم و ورع و فضیلت، بخدمات و زحماتی که بزرگان رگزیده روحانیت در حفاظت گنجینه‌های اسلام و تحقیق و تعلیم دین تحمل رده‌اند ارج گذارده درود می‌فرستد. اما معتقد است که بر طبق موازین اسلامی اصول مصرحه در قانون اساسی تمام آحاد و اقشار ملت در برابر قانون یکسان هستند و هیچ امتیاز ویژه‌ای برای هیچ گروهی برسمیت شناخته نشده است. هیچکس، بدلیل کسوت و سابقه و حتی دانش و فضیلت، حق حاکمیت و اولویت بر سایرین را خارج از موارد قانونی انتخاب و انتصاب ندارد. نهضت آزادی معتقد است عملکردها و منش‌ها و روش‌هایی که از جانب شیخی از روحانیون بعد از پیروزی انقلاب بروز و ظهور نموده‌است پیوند تاریخی روحانیون با مردم و موقعیت آنان در جامعه را تضعیف نموده‌است و با توجه بگره خوردن سرنوشت روحانیت با اسلام در فرهنگ مردم ایران بیم آن میرود اینگونه رفتارها به رشد و تعمیق حرکت اسلامی لطمات جدی وارد آورد. علت این نگرانی تجربه شیرین رشد سریع گرایشهای اسلامی قبل از پیروزی انقلاب بدلیل شرکت فعال روحانیون در مبارزه علیه استبداد میباشد که گره خوردن سرنوشت اسلام با عملکرد روحانیت را بخوبی نشان داد.

نهضت آزادی ایران همواره معتقد به آمریت دین و احکام خدا بر حکومت سیاست بوده و با تفکر تفکیک دیانت از سیاست، که در محافل سیاسی و روحانی گذشته حاکم بود، مبارزه کرده‌است ولی در عین حال حکومت اسلامی را لزوماً مترادف با حکومت روحانیون نمیداند.

نهضت آزادی ایران با توجه به نقش سرنوشت ساز وحدت سیاسی و

عملی دو جریان اسلامی فیضیه و دانشگاه در پیروزی انقلاب، ارتباط با روحانیت و روشنگری و همکاری با افراد متقی و با حسن نیت را از وظائف عمده و اساسی خود می‌شمارد.

۷- درقبال مدیریت جامعه و نظم امر

نهضت آزادی ایران بحکم روایت "فلیست الا تفلح الرعیه الا بصلاح المولاه" (۱) تقوی و صلاحیت حکام را از شرایط اساسی اصلاح جامعه دانسته و ارزیابی صلاحیت زمامداران را تنها در نظم امر و مدیریت صحیح و داشتن حساب و کتاب و اسناد و مدارک میدانند و از آنجا که بیت المال بمنزله امانتی در دست دولتمردان بوده و بحکم " ولیکتب بینکم گاتب بالعدل " و " لا تسئمو ان تکتبوه صغیرا " او کبیرا " الی اجله ذلکم اقسط عندالله واقوم للشهاده وادنی الا ترتابوا " (۲) بنظر نهضت بهترین راه برای جلوگیری از اشتباه، خطا و سوء استفاده نگهداشتن کتبی سوابق و نظارت بر داد و ستدها است. نهضت لازم میدانند کلیه ارگانها و نهادهای جمهوری اسلامی در معرض ارزیابی اجتماعی و حسابرسی مالی بوده، همه مردم امکان داشته باشند عملکرد دست اندرکاران را مورد بررسی قرار داده نظرات خود را در این باره آزادانه اعلام دارند. وجود ارگانها و نهادهائی مستثنی از قوانین حسابرسی و مستغنی از نظارت عمومی بمنزله دعوت به اشتباه و خطا و طغیان

۱- نهج البلاغه / خطبه ۲۵۷- پس حال رعیت (مردم) نیکو نمیشود مگر بخوشرفتاری حکمفرمایان.

۲ - بقره / ۲۸۲ - و باید نویسنده درستکاری معامله میان شما را بنویسد... و در نوشتن آن تاریخ معین مسامحه نکنید چه معامله کوچک و چه بزرگ باشد این درست تراست نزد خدا و محکمتر برای شهادت و نزدیکتر باین که شک و ربیی در معامله پیش نیاید که موجب نزاع شود.

و خلع سلاح جامعه در مقابله با اشتباهات و انحرافات می باشد .
بطور کلی لازم است ارزیابی کلیه عوامل موثر اجتماعی اعم از سنخ
افکار عمومی یا صرف بودجه دولت ، در دست ملت بوده و کلیه اسناد و
مدارک لازم برای این ارزیابی ها همواره در اختیار عموم قرار گیرد .

۸- در قبال جنگ

بموجب آیه کریمه " و عسی ان تکرهوا شیئا " وهو خیر لکم و عسی ان
ان تجبوا شیئا " و هو شر لکم " (۱) نهضت آزادی ایران ، ضربه اولیه
ناجوانمردانه ارتش عراق را مصداق " عدو شود سب خیر اگر خدا خواهد " تلقی
نموده ، همواره از خونسردی ، توکل و تصمیم مسئولین و از شهامت
ارتشیان و شجاعت های پاسداران و نیروهای مردمی (بسیج) تجلیل کرده
پایداری و پیروزی رزمندگان را که برجسته ترین افتخار و امید تاریخ ایران
میباشند آرزو نموده است . در عین حال مکررا " پیشنهاد کرده که برای
پیروزی در جنگ ، دولت بموازات اجرای عملیات نظامی علیه ارتش تجاوزگر
عراق فعالیت های شایسته مناسبی را در سطح جهانی در بخش های سیاسی ،
دیپلماسی و تبلیغاتی آغاز نماید . بنظر نهضت آزادی ، بعد از فتح خرمشهر
که موفقیت ممتازی در جهت نظامی ، سیاسی و اسلامی برای ایران پیدا شده
و خصم خود را ناچار دیده بود راه توبه و تسلیم پیش گیرد و همسایگان حاضر
شده بودند تضمین هائی بدهند ، دولت میتواند به مصداق آیه کریمه " وان
جنحوا للسلیم فاجنح لها و توکل علی الله انه هو السميع العليم " (۲) از

۱- بقره / ۲۱۶ - چه بسا شما چیزی را ناگوار شمارید ولی بحقیقت
خیر و صلاح شما در آن بوده و چه بسا که شما دوستدار چیزی هستید که در
واقع شر و فساد شما در آنست .

۲ - انفال / ۶۲ - اگر (دشمن) به صلح تمایل نشان داد شما نیز تمایل
نشان دهید و به خداوند توکل کنید ، بدرستیکه او شنوا و آگاه است .

فرصت های مناسبی که برای اتخاذ و اعمال خط مشی های مؤثر جهت ختم موفقیت آمیز جنگ فراهم شده بود استفاده کرده و مطابق مصالح و منافع ملت ایران اقدام نماید.

اما بدلیل ارزیابی های غیر واقع بینانه و رویدادهای بعدی بطور مناسب از آن شرایط و فرصت ها استفاده نشده است.

مناسفانه بمردم خیراندیش هم امکان ابراز نظر داده نشده و حتی با تقاضای مکرر بعضی از نمایندگان مجلس (حدود ۵۰ نفر) برای تشکیل جلسهای غیر علنی و خصوصی بمنظور کسب اطلاع و اظهار نظر درباره مسائل و شرایط جنگ تا این تاریخ موافقت نگردیده است.

اینک نیز بانگرانی از اینکه عاقبت الامر در وضعی مشابه با آزاد کردن آخروقت گروگانها که موجب از دست دادن شرایط مساعد و امضای عحولانه قرارداد زیانبار با آمریکا (بیانیه الجزائر) شد، قرار نگیریم و انقلاب اسلامی ایران با آنهمه شهید و ضایعات دست خالی از معرکه بر نگردد نهضت آزادی عقیده دارد با توجه باینکه خداوند حکیم رحیم برای بندگان، پس از پیروزی و خاموشی فتنه، خواهان سلامت و صلح و امنیت و محیط سازندگی و برکت است چنانچه هنوز هم شرایط مساعد و بسود ایران باشد اقدام عاجل، شرافتمندان و حق طلبانه ای برای سرفراز بیرون آمدن از این ابتلای الهی صورت گیرد.

۹- درقبال سیاست داخلی

نهضت آزادی ایران معتقد است که بر طبق فرمان الهی " و کذالک جعلناکم امه وسطا لتکونوا شهداء علی الناس و یكون الرسول علیکم شهیدا " (۱)

---

(۱) - بقره / ۱۴۳ - و ما همچنان شما (مسلمانان) را امت واسط قرار دادیم تا برای همه مردم (عالم) شاهد و نمونه باشید و (چنانچه) رسول خدا برای شما شاهد و الگویی باشد.

سیاست داخلی جمهوری اسلامی باید بر پایه ایجاد امت وسط و جامعه الگو استوار گردد و عقیده دارد این امر زمانی تحقق پذیر است که فرد فرد امت بتوانند استعدادها و قابلیت های خود را آزادانه در ساختن این جامعه بکار اندازند.

بنا به اعتقاد نهضت آزادی ایران بحران سیاسی موجود در کشور که در نشانه های همچون تفرقه، تشتت، فشار و اختناق و... جلوه گر گشته است مولود تحدید آزادی هائی میباشد که اساس و قانون اساسی بشرح زیر آنها را حق مشروع و مسلم آحاد ملت شمرده است.

(۱) اصل هشتم قانون اساسی وظیفه و تکلیف مردم را به خوبی روشن ساخته است که:

" در جمهوری اسلامی ایران دعوت بخیر، امر بعروف و نهی از منکر وظیفه ای است همگانی و متقابل برعهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت. شرایط و حدود و کیفیت آنرا قانون معین میکند."

(والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیاء بعض یاءمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر). (۱)

نهضت آزادی خود بارها به جرم انجام این وظیفه مورد تهاجم قرار گرفته است.

(۲) - اصل نهم قانون اساسی مقرر میدارد:

" در جمهوری اسلامی ایران آزادی و استقلال و وحدت و تمامیت ارضی کشور از یکدیگر تفکیک ناپذیرند و حفظ

---

۱ توبه / ۷۱ - مردان و زنان مؤمن همه یار و دوستدار یکدیگرند خلق را به کار نیکو و ادار و از کار زشت منع میکنند.

آنها وظیفه دولت و اتحاد ملت است، هیچ فرد یا گروه یا مقامی حق ندارد بنام استفاده از آزادی به استقلال سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و تمامیت ارضی ایران کمترین خدشهای وارد کند و هیچ مقامی حق ندارد بنام حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور آزادیهای مشروع را، هرچند با وضع قوانین و مقررات، سلب کند. اما متأسفانه این آزادیها عملاً "منسوخ شده‌اند و کسانی که بخودجرات مطالبه این حقوق را میدهند مورد مؤاخذه و حملات گوناگون قرار میگیرند. (۳) - اصل بیستم و یکم با صراحت حقوق زنان را بدین شرح بیان نموده‌است که:

" همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردارند. " دولت موظف است حقوق زن را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید و امور زیر را انجام دهد:

۱- ایجاد زمینه‌های مساعد برای رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او.

۲- حمایت مادران، بالخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند و حمایت از کودکان بی سرپرست.

۳- ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده.

۴- ایجاد بیمه خالص بیوگان و زنان سالخورده و بی سرپرست.

۵- اعطای قیمومیت فرزندان به مادران شایسته در جهت غبطه آنها در صورت نبودن ولی شرعی.

اما علیرغم حقوق طبیعی و صراحت قانون و وعده‌ها و جهت‌گیریهای

انقلاب در گذشته مبنی بر احقاق حقوق اسلامی زن و آزاد کردن آنان از بردگی‌های نامرئی گام مؤثری در این مورد برداشته نشده است.

نهضت آزادی ایران به پوشیده بودن و محفوظ ماندن زنان در فعالیت‌های اجتماعی، مطابق با موازین شرعی معتقد است و این امر را برای سلامت و رشد جامعه ضروری دانسته و رعایت آنرا احترام به فرهنگ انقلاب اسلامی می‌شمارد. اما تحقق این خواسته‌ها را تنها از طریق پذیرش قلبی افراد یعنی ارشاد، تبلیغ و موعظه حسنه ممکن میدانند و معتقد است هرگونه خشونت، اهانت و سختگیری توأم با فحش و تحقیر که برای اعمال این امر انجام شود موجب بروز واکنش‌هایی در جهت عکس‌گشته و نتیجتاً نقض غرض خواهد شد.

نهضت آزادی ایران، اجرای موارد یادشده در قانون و احقاق حقوق زنان و ایجاد زمینه‌های لازم برای رشد آنانرا از مهمترین وظائف ارکان حکومتی جامعه میدانند.

(۴) - مقررات اسلام و قانون اساسی در اصل بیست و دوم صراحت دارد که:

" حیثیت، جان، مال، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند."

اما هنوز حتی بعد از پیام ۸ ماده‌ای امام، امنیت شغلی و حرمت و حیثیت و جان و مال افراد بدون هیچگونه مجوز قانونی مورد تهاجم قرار نمیگیرد.

(۵) - ملت ایران، بارای آزاد خود در اصل بیست و سوم قانون اساسی تصویب کرده است که:

" تفتیش عقاید ممنوع است و هیچکس را نمیتوان به صرف داشتن عقیده‌ای مورد تعرض و مواخذه قرارداد."

اما واحدهای گزینش و امور تربیتی و سایر نهادها و گروهها همچنان این اصل قانونی را نادیده گرفته و در پرسش نامه‌ها و مصاحبه‌های شغلی و

انتخاب دانشجو، کارمند و در موارد دیگر نظرات افراد درباره مسائل سیاسی و اعتقادی را مورد سؤال قرار داده مواخذه می‌نماید.

(۶) - اصل بیست و چهارم قانون اساسی اعلام میدارد که:
"نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند مگر آنکه مخل به مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشند. تفصیل آنرا قانون معین میکند."

اما آزادی مطبوعات و انتشارات عملاً تعطیل و یا محدود شده است.
(۷) - اصل بیست و پنجم صراحت دارد که:

"بازرسی و نرساندن نامه‌ها، ضبط و فاش کردن مکالمات تلفنی، افشای مخابرات تلگرافی و تلکس، سانسور، عدم مخابره و نرساندن آنها، استراق سمع و هرگونه تجسس ممنوع است مگر بحکم قانون."

مع الاسف و علیرغم تذکرات امام تخطفات در این زمینه‌ها همچنان ادامه دارد.

(۸) - اصل بیست و ششم قانون اساسی فعالیت احزاب و دستجات را برسمیت شناخته و مصوبات مجلس حدود آنرا معین کرده است:
"احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنفی و انجمن‌های اسلامی یا اقلیتهای دینی شناخته شده آزادند، مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند. هیچکس را نمیتوان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت."

این اصل قانونی کاملاً اجرا نمیشود و هنوز قانون احزاب که به تصویب مجلس نیز رسیده است با اجرا درنیامده است.
(۹) - اصل بیست و هفتم مقرر میدارد که:

"تشکیل اجتماعات و راه‌پیمائیه‌ها، بدون حمل سلاح، بشرط آنکه محل به مبانی اسلام نباشد آزاد است."
اما تشکیل اجتماعات قانونی که به حاکمیت وابسته نباشند دائما در معرض تهدید قرار دارند.

(۱۰) - اصل سی و دوم قانون اساسی مقرر داشته است که:
"هیچکس را نمیتوان دستگیر کرد مگر به حکم و ترتیبی که قانون معین میکند، در صورت بازداشت، موضوع اتهام باید با ذکر دلایل بلافاصله کتبا "به متهم ابلاغ و تفهیم شود و حداکثر ظرف مدت بیست و چهار ساعت پرونده مقدماتی به مراجع صالحه قضائی ارسال و مقدمات محاکمه، در اسرع وقت فراهم گردد. متخلف از این اصل طبق قانون مجازات میشود."

اما متأسفانه قانون نادیده گرفته شده و هنوز هم کسانی هستند که ماهها در بازداشت بسر میبرند بدون آنکه به آنها یا خانواده‌شان علت دستگیری یا دلایل کتبی اعلام و تفهیم شود.

(۱۱) - اصل سی و پنجم قانون اساسی حق تعیین وکیل برای متهمین را برسمیت شناخته است، آنجا که میگوید:

"در همه دادگاهها طرفین دعوی حق دارند برای خود وکیل انتخاب نمایند و اگر توانائی انتخاب وکیل را نداشته باشند باید برای آنها امکانات تعیین وکیل فراهم گردد."

(۱۲) - اصول اسلامی و اصول سی و هفتم و سی و نهم مصرحه در

قانون اساسی میگوید:

"اصل، براءت است و هیچکس از نظر قانون مجرم شناخته

نمیشود مگر اینکه جرم او در دادگاه صالح ثابت گردد."

و یا:

"هتك حرمت و حیثیت کسی که به حکم قانون دستگیر، بازداشت، زندانی یا تبعید شده بهر صورت که باشد ممنوع و موجب مجازات است."

اما در بعضی مواقع در جامعه ما، مطبوعات، صدا و سیما، خطبا و دولتمردان آزادانه بهر کس که میخواهند برچسب و تهمت میزنند، هتك حرمت و حیثیت میکنند بدون آنکه دادرسی وجود داشته باشد. در حالیکه اصل ۱۶۸ با صراحت تعیین کرده است که:

"رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و با حضور هیئت منصفه در محاکم دادگستری صورت میگیرد."

اما برخلاف این اصل روزنامه‌هایی بدون رسیدگی مقرر در اصل فوق و یا حکم محکمه‌ای صالح توقیف شده‌اند.

(۱۳) - قانون اساسی در اصل سی و هشتم با صراحت اعلام میدارد که:

"هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است. احبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است. مختلف از این اصل طبق قانون مجازات میشود."

اما در بعضی موارد این اصل منسوخ شده است. برخی از مسئولین امور و مدیران زندانها ضمن اعتراف به وجود تنبیهاتی ادعا میکنند هر آنچه اعمال میگردد، شکنجه نبوده بلکه تعزیر است. البته طبق موازین شرعی مسئله تعزیر تنها بعد از اثبات جرم و حکم دادگاه مطرح میگردد و هرگونه تنبیهی که قبل از حکم دادگاه اعمال گردد تعزیر نبوده شکنجه محسوب میشود اینگونه تنبیهات بدون تردید تخلف از قانون اساسی است.

(۱۴) - قانون اساسی در اصل ۱۶۵ مقرر داشته است که:

"محاکمات، علنی انجام میشود و حضور افراد بلامانع است مگر آنکه بتشخیص دادگاه علنی بودن آن منافی عفت

عمومی یا نظم عمومی باشد یا در دعاوی خصوصی، طرفین
دعوی تقاضا کنند که محاکمه علنی نباشد.

مقررات قضائی اسلام نیز از یکطرف حتی گماردن دربان برای دادگاه
را مکروه می‌شمرد تا هر کس بخواهد بتواند آزادانه در دادگاه حاضر شود و
از طرف دیگر صدور حکم در محضر آگاهان بحکم را مستحب میدانند تا اگر
قاضی در حکم دچار اشتباه شود دیگران ویرا تصحیح نمایند.

نهضت آزادی ایران معتقد است که علنی بودن دادگاهها و حضور
وکیل مدافع و قضاوت قضاتی واجد شرایط که بیطرفیشان مورد قبول عموم
باشد میتواند ادعای مقامات زندان در عدم وجود شکنجه، رفتار خوش با
زندانیان و اجرای عدالت را باثبات رسانیده، راه سوء استفاده تبلیغاتی
دشمنان انقلاب اسلامی را ببندد.

اما متأسفانه جهت‌گیری گروههای حاکم در جهت عکس اصول فوق بوده،
نتیجه آن دفع مردم و دل‌سردی آنها نسبت به دخالت در سیاست (سیاست
زدائی جامعه) و تضعیف انقلاب اسلامی گشته است. ایجاد جامعه بازی که
شرکت تمامی آحاد ملت را تضمین کند یگانه راه جذب مردم و مصون داشتن
کشور از دسایس خارجی و داخلی است و این منظور در سایه عدالت اسلامی
و اجرای اصول بالا بخوبی تامین میگردد.

نهضت آزادی تلاش برای اجرای اصول اسلامی و قانونی را جهت
حفظ و تداوم انقلاب و جلوگیری از انحراف و انهدام آن ضرور و واجب
می‌شمرد و بنا به اعتقادی که به اصول مصرحه فوق‌الذکر دارد و بموجب
تعهدی که نسبت به اجرای همه جانبه قانون اساسی در پیشگاه خدا و در
قبال ملت سپرده است علیرغم تهدیدها و محدودیتها و جو سزایها و ترور
شخصیتها بخواست خدا مصرانه به تلاش خود در جهت اجرای این اصول
ادامه داده و خواهد داد.

۱۰- در قبال تروریسم و انفجارات

نهضت آزادی ایران عملیات مسلحانه، ترورها، کشتارها و بمب گذاریهای گروههای ضد نظام جمهوری اسلامی و معتقد به براندازی را محکوم مینماید و معتقد است که این اقدامات یکی از عوامل عمده توجیه تشدید جهت گیری حاکمیت در محدود ساختن حقوق و آزادیهای مردم که در قانون اساسی تصریح شده، میباشد.

نهضت آزادی ادامه و حاصل این مقابله تخریبی را بضرر حاکمیت ملت و جمهوری اسلامی و بنفع دشمنان انقلاب و اسلام و ایران میداند. نهضت آزادی از نیروهای درگیر علیه جمهوری اسلامی میخواهد که به این روند تخریبی خانمان برانداز خاتمه دهند و با قبول و احترام به قانون اساسی جمهوری اسلامی که امکان حضور و ارائه نظرات مختلف سیاسی و عقیدتی را تضمین نموده است زمینه سازندگی و وحدت ملی را فراهم سازند و مطمئن باشند که تلاش برای اجرای این اصول میتواند به حفظ سلامت جامعه و رشد و شکوفائی جمهوری اسلامی کمک موثری بنماید. نهضت آزادی ایران همچنین از حاکمیت و دولتمردان میخواهد که با تمکین به حقوق ملت و اجرای خالصانه و سرسختانه قانون اساسی زمینههای سیاسی لازم را برای ریشه کن ساختن این مقابله تخریبی و تثبیت هرچه بیشتر جمهوری اسلامی و وحدت ملی فراهم سازند.

۱۱- در قبال آموزش و پرورش و دانشگاهها:

نهضت آزادی ایران بهمان اندازه که بتوسعه تعلیمات عمومی و تحقیقات علمی معتقد و علاقمند است، به بالا بردن کیفیت اینگونه تعلیمات نیز پایبند میباشد. متأسفانه علیرغم بودجه هنگفتی که صرف آموزش و پرورش

و تحقیقات میشود کیفیت آموزش و تحقیق علمی تنزل نموده و بدرجه نگران کننده‌ای رسیده است.

بنظر نهضت آزادی ایران، گماردن برخی معلمین کم صلاحیت، با نقص بضاعت علمی در مدارس ابتدائی و متوسطه و وجود کتابهای درسی ناموزون نسبت به اصول آموزش و پرورش و بعضاً با محتوای انحرافی دور از حقیقت و اعمال سیاستهای اداری ناصحیح و نابجا بوسیله گروههای باصطلاح "تربیتی"، نظام علمی و معنوی مورد انتظار آموزش عمومی را متزلزل ساخته است.

نهضت آزادی ایران خواستار اصلاحات اساسی در تعلیمات عمومی بوسیله تربیت و تفهیم معلمین عالم و مؤمن و ذیفن و علاقمند و پایان دادن به جوسازیها علیه خدمتگذاران بدین و مملکت و گماردن افراد لایق و با تجربه و صلاحیت در راس مراکز آموزشی کشور میباشد. نسبت به کودکانها و مهد کودکها نیز توجه شایان و اقدامات مؤثر ضروری است.

نهضت آزادی ایران بازگشائی دانشگاهها را بفعال نیک گرفته فعالیتها را که هم اکنون در زمینه آموزش عالی از جانب اساتید و دانشجویان در دانشگاهها صورت میگیرد امیدوار کننده می‌بیند و آرزومند است که در این مراکز علمی با سعه صدر لازم و روح دانش طلبی وسیع اسلامی، بدور از تبعیضات غیر عادلانه و سیاستهای انحصار طلبانه، چه در تدوین برنامه‌ها و چه در انتخاب استادان و در کنکورها در جوی خالی از تعصبات ضد علمی، قدمهای مؤثری برای جبران رکود و عقب ماندگیها برداشته شود. یقین است که به این ترتیب رشد و شکوفائیهای علمی برای تربیت جوانان کشور و تامین کادرهای تخصصی مورد نیاز فراهم خواهد شد و استادان مجرب و متعهد بدانشگاه برخواهند گشت.

نهضت آزادی ایران موکداً توصیه مینماید که تعلیم و تبلیغ اصول و احکام اسلام و تحقق ایمان و تقوی بر طبق روش قرآن و سنت پیغمبر

و ائمه اطهار، بدور از غلو و شخصیت پرستی و خیرجینی و اکراه با رعایت موازین علمی و روانشناسی صورت گیرد، بطوریکه باعث بی میلی و عکس-العملهای منفی نشود.

جای بسی تأسف است که افراد متعهد و علاقمند بخدمت ایران و اسلام حذب آموزشهای عالی کشور نگردند. در حالیکه، هزاران دانشجوی ایرانی در کشورهای خارجی سرگردان بوده و نیتحتاً " این وضع باعث خروج میلیاردها دلار ارز مملکت میگردد.

نهیست آزادی معتقد است که برای تحقق اصل سوم قانون اساسی دایر بشارکت مردم در امور فرهنگی و با توجه به مسئولیت فطری و دینی اولیا در تربیت فرزندان و هموطنان خود، ترتیبات و تسهیلهائی فراهم شود که مردم بتوانند در کلیه سطوح تعلیماتی کشور از کودکان تا دانشگاه صمیمانه و عاشقانه همکاری مفید و غیر انتفاعی بنمایند.

۱۲- در قبال اقتصاد ملی

اقتصاد ایران هنوز هم مانند ماههای نخستین پس از پیروزی انقلاب رگ حساس و عامل مؤثر و عنصر نگران کننده‌ای برای دوام و قوام جمهوری اسلامی است و متأسفانه عملکرد دست‌اندرکاران بعد از انقلاب هم در این زمینه به‌هیچوجه کافی و امیدوار کننده نمیباشد. تجارت، زراعت و صناعت همچنان چهره نامطلوبی را نشان میدهند و اقتصاد کشور بلحاظ درآمد تقریباً منحصر "از راه صدور نفت و فروش سریع این سرمایه خدادادی نامین میشود. تولیدات ملی در کشاورزی و صنایع سرنوشت نامعلوم و نگران کننده‌ای پیدا کرده است بطوریکه خطر تبدیل مجدد ایران به بازار شرکتهای چند ملیتی بشدت احساس میگردد.

نهیست آزادی ایران روند جدیدی را که آزادی بخش خصوصی را

تنها مترادف با آزادی بازرگانی خارجی می‌شمارد و اقدامی مفید و یا موثر در راه رفع موانع و محدودیت‌های فعالیتهای کشاورزی و صنعت و تشویق عملی سرمایه‌گذاری در این دو بخش نمی‌نماید، برای اقتصاد کشور خطرناک می‌شمرد و معتقد است که این روند نه ضعف بیشتر کشاورزی و صنعت، از بین رفتن صادرات، ازدیاد واردات، وابستگی بیشتر، بیکاری، تورم روز افزون و بالاخره فرجه شدن بیشتر جریان‌هایی که در کار داد و ستد بویژه در سطح بین‌المللی مسغولند منجر خواهد شد.

نهضت آزادی ایران آفت بیکاری را از خطرناکترین عواملی که ممکن است انقلاب ما را مورد تهدید قرار دهد میداند و معتقد است این بلای خانمان برانداز می‌تواند از یک طرف زمینه فعالیت عوامل فساد و ضد انقلاب را فراهم سازد و از طرف دیگر علاقمندان به جمهوری اسلامی را دلسرد ساخته انرژی و مقاومتشان را از بین ببرد.

نهضت آزادی ایران همانطور که لیسرالیم اقتصادی بمعنای آزادی بی‌قید و شرط در فعالیتهای اقتصادی را مردود دانسته و محکوم میکند، تئوری قیومیت شخصی، طبقه و یا تصدی جامع‌الاطراف و گسترده دولت بر فعالیتهای اقتصادی را در تضاد با موازین اسلامی از جمله اصل "للمرجال نصیب مما اکتسبوا" ... میداند و معتقد است انسانها اگرچه پیش از آنکه تعهدی بپذیرند در انتخاب مسیر زندگی خود آزادند، ولی با انتخاب مسیر و قبول تعهد، آزادی خود را محدود می‌سازند. بهترین مثال، قبول رهنمود وحی و پذیرفتن مکتب اسلام است که در صورت تحقق پذیرفتن، جامعه آزادی خود را در انجام معاملات محدود نموده مبادلات خانمانسوز روی را غدغن می‌سازد. بهمین ترتیب اگرچه طبق آیه شریفه "یا ایها الذین آمنوا لا تأکلوا اموالکم بینکم بالباطل الا ان تكون تجاره عن تراض" (۱)،

---

۱ - نساء / ۲۹ - ای کسانی که ایمان آورده‌اید مال یکدیگر را به ناحق نخورید مگر آنکه داد و ستد از روی رضا باشد.

تبادلات تجارتي آزاد را بر اساس رضایت طرفین در اسلام مشروع و مباح، شناخته است اما مشکل بنظر میرسد که مفهوم "تجاره عن تراض" منحصرًا تراضی و توافق مستقیم و بلاواسطه طرفین باشد، بلکه میتواند بدین معنی نیز باشد که در جامعه اسلامی مردم آزادند برای حفظ سلامت اقتصاد جامعه از طریق انتخاب آزادانه نمایندگان خود، در مورد معاملات تجاری مباح با توجه بهمانی فقهی و اصل "لا ضرر و لا ضرار" محدودیتها و شرایطی تصویب نموده و به آن رضایت بدهند.

نهضت آزادی ایران معتقد است، همانطور که ملت ایران با تصویب آزادانه قانون اساسی خود را متعهد بعدم فعالیتهاى اقتصادی حرام نموده است همچنین میتواند با توجه بمصالح جامعه در دائره مکاسب مباحه نیز با تصمیم و تصویب آزادانه خویش شرایط محدود کننده‌ای برای خود ایجاد کند و بحکم "اوفوا بالعقود" متعهد بر رعایت آنها باشد.

نهضت آزادی ایران بر اساس تفکر اسلامی و بر پایه خواسته‌های مردم در مسیر انقلاب و در اصول مصرحه در قانون اساسی معتقد است که سیاست اقتصادی جامعه ما باید بر اساس تحقق اهداف استراتژیک زیر استوار باشد:

(۱) - استقلال اقتصادی و خودکفائی کشور بمنظور قطع وابستگیهای اسارت‌بار.

(۲) - استقرار عدالت اجتماعی و تعدیل اختلافات عظیم طبقاتی از طریق توزیع عادلانه ثروت عمومی و ریشه کن کردن استثمار فقر و محرومیت.

(۳) - برآوردن نیازهای گوناگون زندگی و هموار ساختن راه برای استفاده عموم از مواهب و نعمت‌های الهی یا رفاه عمومی (قل من حرم زینه الله التي اخرج لعباده و الطيبات من الرزق) (۱)

---

۱ - اعراف / ۳۲ - بگو چه کسی زینت‌های خدا را که برای بندگانش آفریده حرام کرده و از بهره‌مندی رزق حلال و پاکیزه منع کرده است.

در کشورهای دنیای سوم و از جمله ایران، که سالیان دراز تحت سلطه استیلای خارجی قرار داشته‌اند تا مین و تحقیق همه اهداف استراتژیک فوق در یک مرحله و یک زمان هرگز ممکن نیست و رسیدن به این هدفها تنها از طریق تنظیم برنامه‌های دراز مدت و تعیین اولویت‌ها امکان‌پذیر می‌باشد.

نهضت آزادی ایران با در نظر گرفتن عواملی که در گذشته و حال در اقتصاد کشور فعال و موثر بوده‌اند معتقد است که برنامه ریزی برای حصول استقلال و خودکفائی باید مقدم بر اهداف استراتژیک دیگر یعنی عدالت اجتماعی و تامین رفاه قرار گیرد. ضرورت تقدم استقلال و خودکفائی بدان معنا نیست که در جریان اجرای برنامه ریزی در مرحله حصول استقلال و خودکفائی به عدالت و یا رفاه بهیچوجه توجهی نشود. چه یکباره از یاد بردن عدالت و رفاه باعث آن خواهد شد که انرژی کشور در راه مقابله با فشارستم و بی‌عدالتی و یا تهیه مایحتاج اولیه زندگی صرف شده، مجال و فرصتی برای فعالیت در جهت خودکفائی و استقلال اقتصادی باقی نگذارد.

ضمناً باید توجه داشت که خودکفائی مورد نظر بمعنای الزام کشور بتولید غیر اقتصادی کلیه نیازها و انزوا نیست. از نظر نهضت، مبادلات تجاری با دنیای خارج تا آنجا که ایجاد اجبار و انحصار ننماید و با رقابت آزاد و شرائط عادلانه و در جهت رشد تولیدی کشور مجاز است.

نهضت آزادی ایران معتقد است که گامهای اول در رسیدن به خود کفائی، تکیه بر خودجوشی جامعه بر اساس سعی و اکتساب، بکارگیری کلیه نیروهای مادی و معنوی کشور، برنامه ریزیهای مشخص همراه با تفحص، تلاش، تخصص و مدیریت و سرمایه‌گذاریهای مالی و نیروی انسانی در زمینه فعالیت‌های اقتصادی خصوصاً در بخش‌های صنعتی و کشاورزی می‌باشد. سازندگی و برنامه‌های واقع‌بینانه، حساب شده و علمی برای بالا بردن تولیدات داخلی، تقلیل واردات و توسعه صادرات از شرائط لازم برای رسیدن بخودکفائی است که پابهای توکل، تقوی، ایمان، اخلاق و مقاومت، رسیدن باین هدف را ممکن می‌سازند.

در بخش کشاورزی، نهضت آزادی ایران معتقد است حل مسئله مالکیت زمین از مسائل عمده و اساسی و از شرایط ضروری برای رشد و شکوفایی کشاورزی می باشد که بدون حل بنیادی این مسئله مشکلات کشاورزی قابل حل نخواهد بود. در اکثر کشورهای پیشرفته یا در حال رشد جهان، موفقیت در کشاورزی متعاقب تغییرات بنیادی در نظام زمینداری صورت گرفته است.

اما نهضت معتقد نیست که در شرایط کنونی کشور، تنها حل مسئله مالکیت اراضی روستائی رسیدن به اهداف استراتژیک اقتصاد ملی را تضمین میکند، علاوه بر حل این مسئله لازم است اقتصاد ملی در بخش کشاورزی اولین و بزرگترین اولویت ها را در جهت تشویق و بالا بردن سطح تولیدات کشاورزی و تامین کلیه نیازهای مواد غذایی و مواد اولیه طبیعی در کشور قرار دهد، بطوریکه نیاز ب واردات مواد غذایی بکلی از بین برود. زیرا تا زمانیکه بخش عمده ای از مواد غذایی اصلی مردم از خارج وارد میشود سخن از استقلال اقتصادی گفتن گزاره است.

نهضت آزادی ایران معتقد است که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، اراضی و تاسیسات زمینداران بزرگ که عمدتاً از ایادی رژیم طاغوتی بوده اند در اختیار بخش دولتی (بنیاد مستضعفان) قرار گرفته است. از طرف دیگر اجرای همه جانبه اصل ۴۹، برای یکبار و همیشه میتواند تکلیف اراضی بزرگ روستائی را که از طریق غیر اسلامی بدست آمده باشند روشن کرده و از سایر اراضی رفع اسهام و شبهه بعمل آورد و راه را برای ثبات امنیت لازم جهت فعالیتهای کشاورزی هموار سازد. پس از رسیدن به این مرحله، تشویق و تسهیل همه جانبه فعالیت در بخش کشاورزی، تعیین حداقل دستمزد و برقراری بیمه های اجتماعی برای کارگران کشاورزی و بیمه خرید تولیدات و ممنوعیت واردات مواد غذایی غیر ضروری به رشد تولیدات کشاورزی کمک خواهد نمود.

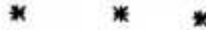
نهضت آزادی معتقد است برخلاف تصورات رایج امکانات طبیعی ایران در کشاورزی از جهاتی غنی بوده و در صورت انجام مطالعات مناسب و اعمال مدیریت کافی، ظرفیت لازم را برای تامین خودکفائی در بسیاری از زمینها و حتی صدور بخارج دارا میباشد. البته شرط خودکفائی کشاورزی و موفقیت در میدان رقابت بین‌المللی و توقعات روز افزون مصرف استفاده از شیوه‌های علمی جدید از نظر فنی و اقتصادی و تولیدات با مقیاس بزرگ میباشد.

در مسئله کشاورزی و زمینداری، نهضت آزادی خطوط کلی لایحه قانونی نحوه واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران پیشنهادی دولت موقت را که با واقع‌بینی‌های فنی و ملی و رعایت مبانی فقهی و عدالت عمومی تدوین شده و در تاریخ ۵۸/۶/۲۵ به تصویب شورای انقلاب رسیده تایید مینماید.

* * *

در بخش بازرگانی خارجی، کنگره پنجم طبق تحلیلی که در نشریه مورخه تیرماه ۶۱ نهضت آمده است معتقد است که سیاست بازرگانی خارجی کشور باید براساس رعایت قوانین اسلام، کمک برشد و توسعه اقتصادی کشور و اجتناب از متضرر ساختن جامعه و بالاخره احتراز از تبدیل دولت "به کارفرمای بزرگ مطلق" استوار باشد.

از نظر نهضت، تصدی دولت در بازرگانی خارجی، از یکطرف دولت را "به کارفرمای بزرگ مطلق" مبدل میسازد. و از طرف دیگر با جلوگیری از شکوفائی استعدادها و بکارگیری امکانات ملی برشد و توسعه اقتصادی کشور زیان میرساند، در صورتیکه حاکمیت و نظارت کامل دولت میتواند از سوء استفاده، تکاثر و سودجوئیهای غیر مشروع جلوگیری نماید و با هم‌آهنگ ساختن بازرگانی خارجی با سایر برنامه‌های کشور راه را برای رشد و توسعه

در بخش صنایع، نهضت آزادی ضمن آنکه با توجه به شرایط طبیعی و اقلیمی و اجتماعی کشور، برای کشاورزی اولویت قائل می‌باشد، معتقد است که جمهوری اسلامی ایران نمیتواند بدون صنعت و بکار بردن تکنولوژی جدید روی پای خود بایستد. زیرا دو بخش کشاورزی و بازرگانی بدون اتکا و استفاده از نیروی تولید و استمداد از تولیدات صنعتی هرگز توفیق لازم را نخواهند یافت. از طرف دیگر صنعتی شدن نیاز به تخصص و تقوی، به مدیریت و انضباط، به سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی و به دانش و روابط بین المللی دارد و لازم است کشور از مراحل مقدماتی مونتاژ و عملیات جزئی برای جوابگویی بمصارف ساده گذشته، همراه با انتقال تکنولوژی، تدریجاً بر سهم تغییر و تنوع و ابتکار بیفزاید. در این مرحله، برنامه‌ریزی بمنظور تشویق بخش خصوصی و ایجاد امکانات و تسهیلات جهت سرمایه‌گذاری در صنایع کوچک و در کالاهای واسطه‌ای توصیه میشود.

در شرایط کنونی اقتصاد ایران، خطرناکترین روند حاکم، تسلط سرمایه‌داری تجاری بر سیاستها و عملکردهای دولت میباشد. باید توجه داشت که در رژیم گذشته نیز اقتصاد ایران بمعنای تجارت، و آنهم در قالب فروش نفت و تامین ارز، و سپس خرید و وارد کردن کالاهای عمدتاً مصرفی خارجی بوده است. نهضت این روند را برای حال و آینده جمهوری اسلامی خطرناک می‌بیند و دولت را موظف میداند با تامین ثبات و امنیت اقتصادی در بخش خصوصی، فعالیت این بخش را در جهت فعالیتهای صنعتی و کشاورزی هدایت نماید.

عدم ثبات و امنیت فعلی، باعث آن شده است که سرمایه‌هایی عظیم راكد بمانند و یا در فعالیتهایی بکار گرفته شوند که نفع بیشتر، زودتر و مطمئنتر بدنبال داشته باشند. طبیعی است اینگونه فعالیتهای در قلمرو واسطگی

بیر بوده و نتیجه‌ای جز بالا بردن میزان تورم و بیمار ساختن اقتصاد

نهضت آزادی ایران پایان بخشیدن به این روند را شرط ضروری
برای آغاز سازندگی و شکوفائی اقتصاد ملی میدانند.

۱۳ - در قبال سیاست خارجی

با توجه باینکه اساس زندگی انسان و تمدن بر ارتباط و اجتماع و
معارفه و تبادل گذارده شده هیچ کشوری نمیتواند با انزوا و قهر و انکار
سایرین خود را در دنیا حفظ و خودکفا نماید.

نهضت آزادی ایران سیاست جهان ستیزی و تحریک و تعرض بدشمنان
و همسایگان را که منجر به انزوای جمهوری اسلامی در جهان میشود مشر ثمر
نمیداند و معتقد است که سیاستهای اتخاذ شده نه مصلحت، استقلال و
امنیت کشور را تامین کرده است و نه انطباق با اسلام و حکم خدا و یا
صدور انقلاب داشته است. بطور خلاصه، سیاست خارجی ایران بعد از
استعفای دولت موقت نه اهداف صحیح اسلامی و ملی داشته است و نه با
استفاده از افراد باصلاحیت و درایت خط مشی‌های ظریف و زیرکانه‌ای را
که در عرصه دام و فریبهای بین‌المللی موفقیت آمیز باشد تعقیب نموده است.
نهضت معتقد است سیاست خارجی طبیعی و تاریخی عاقلانه ایران
سیاست اعتدال و موازنه منفی میباشد که باید با استفاده از رقابتهای ابر
قدرتها در سایه "ولو لا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض" (۱)
و با توجه بجو عمومی بین‌المللی در حفظ صلح و داعیه دفاع از حقوق

---

۱ - بقره / ۲۵۱ - ۰۰۰ و اگر خدا برخی مردم را توسط بعضی

دیگر دفع نمیکرد. فساد روی زمین را فرا میگرفت.

بشر، اعمال گردد. بر این اساس لازم است روی احترام متقابل بر مبنای عدالت و حاکمیت ملی و تمامیت ارضی تکیه شود. بنابراین مواضع جمهوری اسلامی در قبال مسائل بین‌المللی باید بشرح زیر باشد:

(۱) - در برابر ابر قدرتها

دیپلماسی دولت جمهوری اسلامی ایران بر پایه آنچه گفته شد باید در جهت تشدید تضادهای داخلی و خارجی ابر قدرتها و در جهت تضعیف هر دو و مصون ساختن انقلاب و کشور از آسیب‌رسانی آنها باشد. مع‌الاسف درست عکس این سیاست در چند سال گذشته دنبال شده است. و در نتیجه بجای آنکه تضادهای درونی جامعه آمریکا و جدائی میان دولت و ملت آمریکا بر اثر انقلاب ایران تشدید شود این تضادها بعلت سوء عملکردهای سیاسی ایران بخصوص بدنبال مسئله گروگانگیری تقلیل یافته است. در روابط بین‌المللی نیز دوا بر قدرت آمریکا و کشورهای اروپای غربی و شوروی شرایطی را بدست آورده‌اند تا همه بتوانند بی‌دغدغه خاطر به عراق کمک کنند و در اشغال لبنان هماهنگ و همگام شوند.

(۲) - در برابر بازار مشترک و اروپا و ژاپن

دیپلماسی دولت جمهوری اسلامی باید علاوه بر دنبال کردن تشدید تضادهای داخلی، ایجاد شکاف میان آنان و دوا بر قدرت شرق و غرب باشد.

(۳) - در مورد کشورهای غیر متعهد

مصلحت ما و صلح جهان و دفاع از ضعفا در همکاری با آنها و پافشاری در بیطرف ماندن و استقلال و مقاومتشان میباشد. کشورهای غیر متعهد بشرط صداقت و وحدت میتوانند رکن مهم و مؤثری در جهان سراسر آشوب و ستم امروز بوده ابر قدرتها را ناتوان و محرومان و عقب افتادگان را مستقل و نیرومند سازند.

دیپلماسی دولت جمهوری اسلامی ایران باید تقویت کننده جنبه متحد غیر متعهدها و تقلیل دهنده کشمکشها و تضادهای داخلی آنان باشد. مع الاسف موضع ایران خاصه در قبال دول مترقی تر این کشورها موجب ضعف این جنبه گشته است.

(۴) - در برابر کشورهای اسلامی

در مورد ممالک اسلامی و نهضت‌های آزادیبخش، دیپلماسی جمهوری اسلامی باید حالت مساعدت و پرهیز از بروز دشمنی و درگیری با دولت‌ها را داشته و با برقراری ارتباط و نقوذ در دل و دماغ ملت‌ها سفارش الهی "و لتكن منكم امة يدعون الى الخير يامرون بالمعروف وينهون عن المنكر" را با مسالمت و محبت و تدبیر اجرا نماید.

دیپلماسی جمهوری اسلامی بایستی نقش تقویت کننده اتحاد میان دول اسلامی و از میان آنها تقویت جناحهای مترقی آن در جنبه داخلی و در سطح بین‌المللی و تقلیل اصطکاکها و تضادهای فیما بین در برخورد با ابر قدرتها و دیگر نیروهای استعماری را ایفا نماید. ایجاد حلقه‌های فرهنگی و سیاسی در کشورهای اسلامی از وظائف مهم دیگری است که باید توسط جمهوری اسلامی ایران صورت گیرد. در تمام موارد لازم است حفظ

سیاستی مستقل و منسجم و دیپلماسی غیر پرخاشگرانه و نفوذ و تاثیر گذاردن بر ملل اسلامی از مهمترین هدفهای دولت باشد.

ب) خط مشی

۱ - ادامه رسالت تاریخی

کنگره پنجم از اعضاء نهضت میخواهد فریضه اسلامی و رسالت ملی نهضت را که تفهیم و تبلیغ و دفاع و اقدام برای تامین آزادی، عدالت، حاکمیت ملی و وحدت در کشور است با صبر جمیل و تلاش وسیع همچنان ادامه دهند و نقش شاهد و واسط را در جمهوری اسلامی ایران با توکل بخدا ایفا نمایند. همچنین بعنوان یک گروه مسلمان ایرانی که خود را مدیون و موظف بخدمت به خلق و دفاع از حقوق ملت و استقلال مملکت میدانند، در توسعه و تحکیم و تزکیه نهضت مجدانه فعالیت نمایند.

۲ - وفاداری بنظام جمهوری اسلامی

خط مشی نهضت در وفاداری و خدمت و دفاع از نظام جمهوری اسلامی ایران، مخالفت با عملیات براندازی، خرابکاری، افراطکاری و هرگونه اغوا و انحراف از اصول اسلام و قانون اساسی است. نهضت خواهان صادق و مراقب بیدار برای تحقق صحیح شعارهای سه گانه انقلاب یعنی " استقلال - آزادی - جمهوری اسلامی " و عملکرد صحیح قوای سه گانه جمهوری میباشد و با ارتباط و ارشاد مردم و دولتیان سعی مینماید از سقوط نظام جمهوری اسلامی ایران یا تبدیل آن به استبداد و فاشیسم در صورتهای مختلف دولتی، طبقاتی و دینی تا بحول و قوه الهی جلوگیری کند، تا استیلای خارجی نتواند بطور مستقیم یا غیرمستقیم پایگاهی برای خود ساخته سیاست خارجی ایران تعایل و تبعیت نسبت بشرق یا غرب، اروپا، آمریکا و قدرتهای دیگر پیدا کند.

۳ - رابطه با دولت و نهادها

دولت و نهادهای جمهوری اسلامی ایران مادام که برطبق قانون اساسی تشکیل گردیده و خود را مطیع و موظف به اجرای آن نمایند از حقی که علی (ع) برای والی تعیین فرموده است برخوردار بوده و در نزد نهضت محترم و در خور علاقمندی و همکاری در قلمرو مشترکات مثبت هستند، خواه آنان موافق و خواه مخالف نهضت باشند. روابط نهضت با دولت و نهادهای جمهوری اسلامی محترمانه و مشفقانه بوده جانب انصاف و حقگرائی را از دست نخواهد داد. در این روابط نه عاقبت طلب گوشه نشین برای خودداری از بیان حقایق، و نه جاه طلب پرخاشگر تضعیف کننده نظام خواهد بود.

۴ - آینده‌نگری و آینده سازی

نهضت آزادی با ایمان بخدا و آخرت نباید متوقف در حال و متوحش از زور و زود گردد بلکه در آئینه روز و در حوادث مشهود، آینده دور را ببیند؛ راه حلها را در چارچوبهای وسیع زمان و مکان بجوید و پایداری و عاقبت بخیری را از خدا بخواهد. از آنجا که هوشیاری و حضور در جریانها و وقایع ایران و جهان برای پیش بینی حوادث و پیشگیری خطرات ضرورت دارد، نهضت باید سعی کند ناظر بر حال، رابط و واسط و روشنگر همگان و دلسوز سازنده آتیه ایران با توکل بخالق جهان باشد.

ربنا اغفر لنا ذنوبنا و اسرافنا فی امرنا و ثبت اقدامنا و انصرنا
علی القوم الکافرین (۱)

---

۱ - آل عمران / ۱۴۷ - بار پروردگارا (بکرم خود) از گناه و ستمیکه ما درباره خود کرده‌ایم درگذر و ما را ثابت قدم بدار و ما را بر کافران پیروز گردان.

- ۱- بررسی قانون اراضی شهری
۲- نگاهی به اوضاع لبنان
- ۳- یادنامه بیستمین سالگرد نهضت آزادی ایران
۴- شانزده آذر بقلم سردار رشید اسلام دکتر مصطفی چمران
- ۵- زندگینامه سردار رشید اسلام شهید دکتر مصطفی چمران
- ۶- شورای انقلاب و دولت موقت
۷- تحلیلی درباره بازگونی خارجی
- ۸- صفحاتی از تاریخ معاصر ایران جلد ۱ - جریان تاسیس
نهضت آزادی ایران
- ۹- صفحاتی از تاریخ معاصر ایران جلد ۲ - نشریات داخلی
نهضت آزادی ایران
- ۱۰- برخورد بانهضت و پاسخ‌های ما
۱۱- بررسی سفرهایزر به ایران
- ۸۰ صفحه - ۵۰ ریال
۸۴ صفحه - ۸۰ ریال
۱۳۷ صفحه - ۱۵۰ ریال
۲۴ صفحه - ۴۰ ریال
۴۳ صفحه - ۵۰ ریال
۸۰ صفحه - ۸۰ ریال
۳۰ صفحه - ۳۵ ریال
۴۲۰ صفحه - ۵۵۰ ریال
۴۲۰ صفحه - ۵۵۰ ریال
۱۱۲ صفحه - ۱۲۰ ریال
۹۶ صفحه - ۱۰۰ ریال

نشریاتی که توسط نهضت آزادی ایران توزیع میشود :

- ۱- گزارشی از لبنان - نامه دکتر مصطفی چمران به مهندس بازرگان
شرکت سهامی انتشار - ۴۷ صفحه - ۴۰ ریال
- ۲- بازیابی ارزشها - بقلم مهندس بازرگان
جلد اول ۱۶۰ صفحه - ۱۶۰ ریال
- ۳- بازیابی ارزشها - بقلم مهندس بازرگان
جلد دوم ۲۳۰ صفحه - ۱۸۰ ریال
- ۴- مسائل و مشکلات اولین سال انقلاب از زبان مهندس بازرگان
۳۹۴ صفحه - ۴۸۰ ریال

بها ۸۰ ریال

مرکز پخش: دفتر نهضت آزادی ایران
تهران - خیابان استاد مطهری - شماره ۲۳۴ تلفن ۸۳۳۷۵۷

دیجیتال کننده کتاب: **نینا پویان**